

TARTU ÜLIKOOLI MUUSEUMID

Aastaruanne 2008

Tartu 2009

SISUKORD

Tartu Ülikooli Muuseumide põhitulemused 2008.....	3
I. Tartu Ülikooli ajaloo muuseum 2008	6
II. Tartu Ülikooli kunstimuuseum 2008.....	22
III. Tartu Ülikooli loodusmuuseum 2008.....	29

Tartu Ülikooli Muuseumide põhitulemused 2008

TÜ Muuseumide 2008. aasta märksõna oli koostöö edendamine – rahvusvaheliselt, ülikooli teiste üksustega ja muuseumidel omavahel. Taotleti edukalt ja viidi läbi projekte nii teaduses ja töös kollektsoonidega kui ka teaduse populariseerimises ja haridustegevuses.

Ajaloomuuseum koostas kaks uut suuremat näitust. Neist „EÜE betoneerib Eestimaad“ oli tagasivaade üliõpilaste malevaelule. HTM teaduse populariseerimise programmi toel valminud näitus „Tervise kaitsel“ tutvustas tervishoidu ja hügieeni ning teaduse panust nende valdkondade arengule (ühisprojekt loodusmuuseumiga). Oluline töösuund seostus tähetorniga. Osaleti tähetorni restaureerimise ja muuseumiks kujundamise projekti ettevalmistamisel, mis esitati EAS piirkondade konkurentsivõime programmi. Projekt käivitub 2009. aastal. Taotleti edukalt ning alustati UNESCO osalusprogrammi projekti, mille tulemusena valmib 2009. aastal e-raamat Tartu tähetorni ajaloo kohta. Rahastamisotsuse sai Euroopa Teadusuuringute Nõukogule (ERC) esitatud projektitaotlus Kesk-Euroopa maades eliidi kujunemisest 20. sajandi I poolel, kus projekti koordineerijaks Eestis on muuseumi teadusdirektor Lea Leppik.

Kunstimuuseumile olid aasta olulisteks sündmusteks ikooni- ja graafikakollektsiooni tutvustavad näitused. „Pühapildi sünn – Vanavene ikoonitraditsioon“ tutvustas ikoonide valmistamise traditsiooni, vanausuliste kanoonilisi joonistusi ja ikoone. Näitus „Karl Eduard von Liphart 200 – Raadi kunstikogu kuma“ tähistas Raadi mõisast pärit kunstiteadlase ning -kolleksionäri Karl Eduard von Lipharti 200. sünniaastapäeva. Eksponeeriti läbilõiget 19. sajandi graafikakollektsioonist. Näitus oli osa Raadi mõisa kunstikogu käsitlevast teadusprojektist, mis viiakse läbi koostöös ajaloo- ja arheoloogiainstituudiga. Haridus-Teadusministeeriumi kogude programmi ja Kultuuriministeeriumi toetusega viidi lõpule muuseumi hoidla ja restaureerimistöökoha sisustamine inventariga.

Loodusmuuseumi teadus- ja arendustegevuse prioriteetideks ja saavutusteks olid koostöö tihendamine TÜ loodus- ja tehnoloogiateaduskonna ning tippkeskustega, teiste ülikoolide ning teadusasutustega Eestis ja välismaal, teaduskogude ja andmebaaside arendamine. Alustati Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna projekti EE0018 "Estonian biodiversity database and information network supporting Natura 2000" (2008-2010) elluviimist, kus muuseum on juhtpartneri rollis ja eesmärk on Eesti elurikkuse andmebaaside ühildamine. Valmis loodusteaduslike andmete veebipõhiseks sisestamiseks ja kasutamiseks mõeldud veebipõhise töölaua PlutoF esimene versioon. Loodushariduse vallas sai rahastusotsuse INTERREG IVA projekt „COBWEB - Communicating the Baltic“ (2009-2011), mille eesmärk on Rootsi, Soome, Eesti ja Läti loodushariduskeskuste võrgustiku arendamine, rändnäituse ja õppevahendite koostamine. HTM teaduse populariseerimise programmi

toel valmis näitus „Dinosauruste maailm“ (ühisprojekt ajaloomuuseumiga). Arendati välja mitmekesine õppekava toetavate loodusharidusprogrammide spekter erinevatele sihtgruppidele

Personal seisuga 31.12.2008: 80 töötajat (koormus 63,75)

Põhifondi suurus: 1132088 sü

Muuseumikülastajate arv: 43 375 külastajat (lisaks 15 000 inimest ajaloo muuseumi saalides toimunud üritustel ja külastajad väljaspool statsionaari toimunud näitustel)

Näitused: eksponeeriti 24 ajutist näitust (lisaks väljaspool statsionaari 5 näitust 7 kohas)

Eelarve täitmine (allikas: TÜ rahandusosakond):

2.9. TÜ Muuseumid									
Töötajaid :	80	Seis 31.12.2008.a.							
Täidetud ametikohti :	63.75								
I Tulud	Jääk	Eelarve	Eelarve	Täpsustatud	Laekumine	%	Korrigeeritud	Kulud	%
			täpsustus	eelarve			laekumine		
2. Tulud teadustegevusest									
2.1. Teadusteemade sihtfinantseerimine	0.0	900.0	-900.0	0.0	0.0	***	0.0	0.0	***
2.2. ETF grandid	84.2	180.0	0.0	180.0	693.3	385.2	777.5	694.1	89.3
2.3. Teadus- ja arenduslepingud	73.3	300.0	0.0	300.0	402.8	134.3	476.2	590.0	123.9
2.4. Välislepingud- ja grandid	-1,430.6	1,160.0	0.0	1,160.0	1,350.3	116.4	-80.3	928.6	1156.6
2.5. Muu teadustegevus (riiklikud programmid)	64.6	3,030.0	0.0	3,030.0	3,330.8	109.9	3,395.4	3,385.8	99.7
2.6. Baasfinantseerimine	5.5	0.0	0.0	0.0	0.0	***	5.5	5.5	100.0
2.7. Infrastruktuurikulude sihtfinantseerimine	0.0	258.7	-258.7	0.0	0.0	***	0.0	0.0	***
Kokku tulud teadustegevusest	-1,202.9	5,828.7	-1,158.7	4,670.0	5,777.2	123.7	4,574.3	5,604.0	122.5
3. Muud tulud									
3.1. Renditulud, piletite ja suveniiride müük	46.0	1,255.5	0.0	1,255.5	1,188.7	94.7	1,234.7	982.3	79.6
3.2. Sihtotstarbelised vahendid	-26.0	350.0	500.0	850.0	854.2	100.5	828.2	729.3	88.1
Kokku muud tulud	20.1	1,605.5	500.0	2,105.5	2,042.8	97.0	2,062.9	1,711.6	83.0

4. Tulud üldfondist	-377.4	11,726.9	400.0	12,126.9	12,126.9	100.0	11,749.5	11,479.4	97.7
6. Arengufond	312.4	454.5	0.0	454.5	333.1	73.3	645.5	738.5	114.4
6. Eraldi arengufondi	0.0	-454.5	0.0	-454.5	-333.1	73.3	-333.1	-333.1	100.0
Tegevustulud kokku	1,247.7	19,161.1	-258.7	18,902.4	19,946.9	105.5	18,699.2	19,200.5	102.7
II Kulud	Jääk	Eelarve	Eelarve	Korrigeeritud	Jooksev	Jooksva eelarve täitmine		Jooksev	
			täpsustus	eelarve	eelarve	Kulud	%	jääk	
1. Tööjõukulud	0.0	10,856.9	-933.1	9,923.8	10,400.9	10,902.5	104.8	-501.6	
<i>1.1. Palgakulud</i>	0.0	8,144.7	-700.0	7,444.7	7,802.6	8,151.9	104.5	-349.3	
<i>1.2. Sotsiaalmaksud</i>	0.0	2,687.8	-231.0	2,456.8	2,574.9	2,696.7	104.7	-121.8	
<i>1.3. Töötuskindlustus</i>	0.0	24.4	-2.1	22.3	23.4	24.4	104.3	-1.0	
<i>1.4. Teadusstipendiumid</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	29.5	***	-29.5	
2. Koolitus ja lähetused	0.0	570.6	0.0	570.6	609.3	419.5	68.8	189.8	
3. Kantselei- ja majanduskulud	-	2,094.3	549.4	1,396.0	1,635.7	2,149.8	131.4	-514.1	
4. Sisseostetud õppe- ja teadustöö	0.0	100.0	0.0	100.0	110.4	71.5	64.7	38.9	
5. Transpordikulud	0.0	145.0	0.0	145.0	149.8	94.7	63.2	55.1	
6. Külaliste vastuvõtukulud ja erisoodustused	0.0	160.0	0.0	160.0	171.4	93.5	54.6	77.9	
7. Investeeringud põhivarasse	0.0	260.0	100.0	360.0	403.3	449.6	111.5	-46.3	
8. Muud tegevuskulud	0.0	10.0	0.0	10.0	10.1	44.2	438.5	-34.1	
<i>8.1. Kaasfinantseerimine (teistesse struktuuriüksustesse)</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.5	***	-33.5	
<i>8.2. Muud tegevuskulud</i>	0.0	10.0	0.0	10.0	10.1	10.6	105.6	-0.6	
9. Ruumide kulud	0.0	4,006.2	0.0	4,006.2	4,169.0	3,992.2	95.8	176.8	
<i>9.1. Ruumide kulud</i>	0.0	965.4	0.0	965.4	972.9	346.9	35.7	626.0	
<i>9.2. Ruumide kulud (sisekäive)</i>	0.0	3,040.8	0.0	3,040.8	3,196.2	3,645.3	114.1	-449.2	
10. Üldkulude eraldi	0.0	958.1	25.0	983.1	1,039.3	983.1	94.6	56.2	
Tegevuskulud kokku	1,247.7	19,161.1	-258.7	17,654.7	18,699.2	19,200.5	102.7	-501.3	

I. TARTU ÜLIKOOLI AJALOO MUUSEUM 2008

Sissejuhatus

Ülikooli ajaloo muuseum koostas kaks uut suuremat näitust. Neist „EÜE betoneerib Eestimaad“ oli tagasivaade malevlastele ja malevaelule. Näitus sündis koostöös kümnete inimestega, kes panid kirja oma meenutusi ja mälestusi ning täiendasid muuseumikogu foto- ja arhiivmaterjalidega ning esemetega. Näitus „Tervise kaitsel“ tutvustas tervishoidu ja hügieeni ning teaduse panust selle valdkonna arengule. Erilise tähelepanu all oli vee puhtuse uurimine, millega Tartu Ülikooli teadlased on tegelenud juba alates 17. sajandist. Näitus valmis Haridus- ja Teadusministeeriumi ja SA Archimedese teaduse populariseerimise programmi toel, kus ajaloo muuseum täitis projekti ühiselt ülikooli loodusmuuseumiga. Koostööpartnerid näituse koostamisel olid arstiteaduskonna emeriitprof. Astrid Saava ja meditsiiniajaloo lektor Ken Kalling. Kokku eksponeeriti ajaloomuuseumis aasta jooksul 13 ajutist näitust.

Muuseum osales teadusprojektides koostöös ülikooli raamatukoguga ja ajaloo- ja arheoloogia instituudiga: sihtfinantseeritavas teemas ideede ja teooriate levikust ja retseptioonist Baltimaades Rootsi ja Vene võimuperioodil ja rahvusvahelise uurimisprogrammi „Nordic Spaces“ projektis Balti regionalismist ja poliitilise ruumi konstrueerimisest Põhja-Euroopas 19. ja 20. sajandil. Positiivse rahastamisotsuse sai Euroopa Teadusuuringute Nõukogule (ERC) esitatud projektitaotlus Kesk-Euroopa maades eliidi kujunemisest 20. sajandi I poolel, mida juhitakse Kesk-Euroopa Ülikoolis Budapestis ning projekti koordinaatoriks Eestis on muuseumi teadusdirektor Lea Leppik. Taotleti edukalt ning alustati UNESCO osalusprogrammi projekti, mille tulemusena valmib 2009. aastal e-raamat Tartu tähetorni ajaloost.

Muuseumi detsembris toimunud aastakonverents korraldati koostöös Eesti Maaülikooli teadusloo uurimise keskusega teemal „Nõukogude teadus – sisult sotsialistlik, vormilt rahvuslik?“. Teaduspäevad olid pühendatud tähtpäevadele „70 aastat Eesti Teaduste Akadeemia avaistungist Tartus ja „100. aastat erakõrgharidust Eestis“. Jätkus populaarteaduslike teeõhtute sari, mille raames aasta jooksul toimus 8 loengut. Alustati osalemist projektis Spinno Plus, kus muuseum osaleb teadusrakenduste tutvustamisel ettevõtjatele ja avalikkusele.

Muuseum osales tähetorni restaureerimise ja muuseumiks kujundamise projekti ettevalmistamisel, mis esitati EAS piirkondade konkurentsivõime programmi. Projekt käivitub 2009. aastal.

Riikliku humanitaar- ja looduskogude programmis täitis muuseum kolme projekti, mille raames parandati kollektsioonide seisundit ja dokumentatsiooni kogude kohta ning jätkus töö fotokogu digitaalselt kättesaadavaks tegemisel.

Õpilastele pakuti 8 erinevat muuseumiprogrammi, milles osales 69 gruppi 1275 osavõtjaga. Populaarseimad oli füsioloogiakursus vanas anatoomikumis ja tervise näituse juurde koostatud uus programm „Nähtav ja nähtamatu“.

Muuseumi külastas kokku 17930 inimest (sh toomkiriku tornid ja näitus vanas anatoomikumis). Lisaks teenindati 15000 inimest, kes osalesid muuseumis korraldatud üritustel. Muuseum osutas giiditeenust 102 rühmale.

1. Personal

31. detsembri 2008 seisuga on muuseumis 26,4 koormusega kohal 30 töötajat. Neist muuseumi sisulisel tööol on 11 töötajat. Külastajate teenindamiseks toomkiriku tornides kasutati 2008. aastal hooajalisi administraatoreid. Meditsiiniajaloo näitusel vanas anatoomikumis rakendati arstiteaduskonna tudengitest giide, kes viisid läbi ka pedagoogilist programmi inimese füsioloogiast.

2. Põhifondi suurus

Põhifondi suurus seisuga 31.12.2008 on **67 601** sü.

3. Eelarve (allikas: TÕ rahandusosakond):

2.9.2. Ajaloo muuseum									
Töötajaid :	28	Seis 31.12.2008.a.							
Täidetud ametikohti :	24.40								
I Tulud	Jääk	Eelarve	Eelarve	Täpsustatud	Laekumine	%	Korrigeeritud	Kulud	%
			täpsustus	elarve			laekumine		
2.5. Muu teadustegevus (riiklikud programmid)	2.2	400.0	0.0	400.0	517.6	129.4	519.8	512.7	98.6
3. Muud tulud									
3.1.1. Renditulud, piletite ja suveniiride müük	33.6	750.0	0.0	750.0	838.7	111.8	872.3	757.5	86.8
3.1.2. Sihtotstarbelised vahendid	-26.0	350.0	0.0	350.0	200.0	57.1	174.0	174.3	100.2
Kokku muud tulud	7.6	1,100.0	0.0	1,100.0	1,038.7	94.4	1,046.3	931.8	89.1
4. Tulud üldfondist	-	5,785.8	0.0	5,785.8	5,785.8	100.0	5,673.0	5,203.0	91.7
6. Arengufond	0.0	60.0	0.0	60.0	51.8	86.3	51.8	20.6	39.8
6. Eraldis arengufondi	0.0	-60.0	0.0	-60.0	-51.8	86.3	-51.8	-51.8	100.0
Tegevustulud	-	7,285.8	0.0	7,285.8	7,342.1	100.8	7,239.1	6,616.4	91.4

kokku		103.0						
II Kulud	Jääk	Eelarve	Eelarve	Korrigeeritud	Jooksev	Jooksva eelarve täitmine		Jooksev
			täpsustus	eelarve	eelarve	Kulud	%	jääk
1. Tööjõukulud	0.0	4,137.3	0.0	4,137.3	4,169.3	3,616.5	86.7	552.8
1.1. Palgakulud	0.0	3,103.8	0.0	3,103.8	3,127.8	2,711.5	86.7	416.2
1.2. Sotsiaalmaksud	0.0	1,024.2	0.0	1,024.2	1,032.2	896.9	86.9	135.3
1.3. Töötuskindlustus	0.0	9.3	0.0	9.3	9.4	8.1	86.7	1.2
1.4. Teadusstipendiumid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	***	0.0
2. Koolitus ja lähetused	0.0	130.0	0.0	130.0	131.0	106.4	81.2	24.6
3. Kantselei- ja majanduskulud	-	700.0	0.0	597.0	602.4	391.9	65.1	210.4
4. Sisseostetud õppe- ja teadustöö	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.7	***	-0.7
5. Transpordikulud	0.0	80.0	0.0	80.0	80.6	26.5	32.9	54.1
6. Külaliste vastuvõtukulud ja erisoodustused	0.0	50.0	0.0	50.0	50.4	46.9	93.1	3.5
7. Investeeringud põhivarasse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	102.0	***	-102.0
8. Muud tegevuskulud	0.0	10.0	0.0	10.0	10.1	112.0	1111.8	-102.0
8.1. Kaasfinantseerimine (teistesse struktuuriüksustesse)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	64.1	***	-64.1
8.2. Muud tegevuskulud	0.0	10.0	0.0	10.0	10.1	47.9	475.5	-37.8
9. Ruumide kulud	0.0	1,814.2	0.0	1,814.2	1,828.2	1,849.1	101.1	-20.9
9.1. Ruumide kulud	0.0	965.4	0.0	965.4	972.9	279.9	28.8	692.9
9.2. Ruumide kulud (sisekäive)	0.0	848.8	0.0	848.8	855.4	1,569.2	183.4	-713.8
10. Üldkulude eraldis	0.0	364.3	0.0	364.3	367.1	364.3	99.2	2.8
Tegevuskulud kokku	103.0	7,285.8	0.0	7,182.8	7,239.1	6,616.4	91.4	622.7

4. Muuseumikülastuse statistika

Ajaloomuuseumi, sh toomkiriku torne ja vana anatoomikumi näitust, külastas ja muuseumi korraldatud üritustel osales kokku 17 930 inimest:

Muuseumi peamaja ja toomkiriku torne külastas kokku 15 419 inimest. Muuseumi püsiekspositsiooni ja näitusi külastas 5425. Toomkiriku torne külastas 9994 inimest, kellest 8846 külastas ainult torne ning 1148 inimest samal külastusel ka muuseumi. Vana

anatoomikumi näitust külastas 2511 inimest. Muuseumikülastajatest ca 40% on õpilased või üliõpilased.

Ajaloomuuseumi korraldatud konverentsidel, teaduspäevadel, teadust populariseerivatel teeõhtudel, näituste avamistel ja muudel üritustel osales 689 inimest.

Muuseum osutas peamajas giiditeenust 102 grupile (50% õpilastele/üliõpilastele; 50% täiskasvanutele). Vanas anatoomikumi ajaloonäitusel on giidid pidevalt töös ka üksikkülastajatega.

Muuseumi saale renditi ülikooli ja ülikoolivälistele kasutajatele 142 ürituseks (35 konverentsi, 39 vastuvõttu, 19 kontserti, 21 abielusõlmimise tseremooniat, 23 aktust, 5 muud üritust), millel osales kokku ca 15 000 inimest.

Kokku teenindas muuseum 33 000 inimest.

5. Ekspositsioon ja näitused

Muuseumil on püsiekspositsioon peamajas ja toomkiriku tornides ning pikaajaline näitus vanas anatoomikumis. Peamajas eksponeeriti aasta jooksul kokku 13 ajutist näitust, millest kaks olid muuseumi enda koostatud uued näitused. Üks uus ajutine näitus eksponeeriti vanas anatoomikumis ja neli rändnäitust viies Eesti paigas. Kaks väikesemahulist näitust koostati seoses üritustega – muuseumi teaduspäevaga ja Tartu-Uppsala sõpruspäevadega.

Ajutiste näituste saalis eksponeeriti 3 näitust:

- 18.jaanuar - 30.märts – *Elavad ja laulvad pildid*. 112 aastat esimesest kinoetendusest Eestis (Eesti Ajaloomuuseum).
- 11.aprill –12. oktoober – *EÜE betoneerib Eestimaad*. Näitus Eesti Üliõpilaste Ehitusmalevast (koostaja T. Lõbu, kunstnik M. Sakson).
- 29. oktoober – 15. märts 2009 – *Tervise kaitsel*. Näitus TÜ tervishoiu instituudi ajaloo ja hügieenikute osast Tartu linna sanitaarolude uurimisel ning eestlaste hügieeniharjumuste kujundamisel. Näitus valmis HTM ja SA Archimedese teaduse populariseerimise programmi toetusel (Koostaja T. Lõbu, kunstnik M. Sakson, konsultandid emeritprof Astrid Saava ja TÜ meditsiiniajaloo lektor Ken Kalling). Näitusega kaasnes haridusprogramm (koostaja ja läbiviija S. Sisask) ja kataloog “Tervise kaitsel” (koostaja T. Lõbu, kunstnik M. Sakson).

Muuseumi valges saalis eksponeeriti 9 näitust:

- 9. jaanuar – 17. veebruar – Attila Loranti fotonäitus *Silmapiiri taga*. Näitus Andide ja Amazonase jõe äärsetest indiaanikultuuridest (Ungari Instituut).
- 5. märts – 30. mai – *Kursi koolkond 20*. (I. Kruusamäe, Kursi koolkond).
- 4. juuni - 30. juuni – fotonäitus *Krakow – lummav linn*. (Tartu linnavalitsuse välissuhete osakond, Krakowi linnavalitsus).
- 5. juuli – 10. august – fotonäitus *Inimese süünd – 2008* (Tartu fotoklubi).
- 5. juuli – 17. august – Tartu Kunstikooli vabaklassi tööd *Meie värvilised impulsid* (Rõdul).

- 4. september – 5. oktoober – *Eesti teadusfoto 2008* (TeadusTeave MTÜ).
- 7. oktoober – 8. detsember – Fotonäitus *Armastatud Afganistan* (Õnne Pärlil fotod).
- 11. detsember – 28. veebruar 2009 – *Siberi eestlased* (Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Kirjandusmuuseum).
- 11. detsember – 28. veebruar 2009 – *Siberi muld, seto süda* (Marge Laasti fotonäitus).

Morgensterni saalis eksponeeriti 1 näitus:

- 23. mai – 31. august - *Tartu Muinsuskaitsepäevad 14. -17. aprill 1988* (koostaja T. Ilomets).

Vanas anatoomikumis eksponeeriti 1 uus näitus:

- 19. detsember – 28. veebruar 2009 – *Eesti arstid eksiilis* (Eesti Tervishoiu Muuseum).

Eksponeeriti 4 rändnäitust 5 kohas:

- *200 aastat ümbermaailmareisist A. J. v Krusensterni juhtimisel:*
Muhu Muuseum (jaan - mai)
Sõru Muuseum – (dets-märts 2009) + haridusprogramm
- *Herba. Näitus rahvameditsiinist:*
Muhu Muuseum (juuni-august)
- *Liivimaa vaimuelu Eestis 17. sajandil:*
Rõngu kool (13.-30. märts)
Kambja kool (31. märts – 11. aprill)
- *Tartu Ülikool 375:*
Türi kolledž (17. nov – dets lõpp)

Väljapanekud teaduspäevadel jt üritustel:

- 28. aprill - *Eesti Teaduste Akadeemia 70 aastat* (koostajad V. Lell, L. Leppik). Väljapanek muuseumi korraldatud teaduspäeval. Sama eksponeeriti 15.-29. okt Tallinnas rahvusraamatukogus näitusel *Eesti Teaduste Akadeemia 70*.
- 4.-7. nov - *Uppsala-Tartu sidemed* – vaatmik ja vitriin esemetega (V. Valder, V. Lell, kujundus TÜ multimeedia osakond) eksponeeriti Tartu Linnamuuseumis Uppsala-Tartu sõpruspäeval.

6. Teadustöö

Muuseumi teadustööd iseloomustas koostöö ülikooli struktuuriüksustega ja asutustega, eelkõige TÜ ajaloo- ja arheoloogiainstituudiga ning raamatukoguga (osalemine sihtfinantseeritavas teadusteemas ja rahvusvahelises programmis „Nordic Spaces“). Vedavas rollis oli muuseum tähetorni ja astronoomia ajaloo projektides (UNESCO osalusprogrammi projekt, ekspositsiooni ja näituse koostamine).

6.1. Teadusväljaanded ja artiklid

Steven de Clercq, Sofia Talas, Sébastien Soubiran, Reet Mägi, Panu Nykänen:
Greenwich on the river Tagus: Reflections on the scientific, cultural and historical

significance of Ajuda, the Astronomical Observatory of Lisbon. Opuscula Musealia 16 (2008), pp. 23–31.

Kersti Lust, Lea Leppik (koost). Tartu ülikooli kollektsioonide kaardistamine 2006-2007. Tartu, 2008. <http://www.ut.ee/ajaloomuuseum/TY-kaardistamine.pdf>
Selles: Leili Kriis. Tartu Ülikooli ajaloo muuseum /University of Tartu History Museum. Lk 24-30

Lea Leppik. *Social Mobility and Career Patterns of Estonian Intellectuals in the Russian Empire*. // Historical Social Research. Vol. 33 (2008) 2. P. 42-62.

Lea Leppik. *Thomas Hiärne und seine Chronik*. // Den Otidsenlige Urban Hiärne. Föredrag från internationella Hiärne-symposiet i Saadjärve, 31 augusti – 4 september 2005. red. Stig Örjan Ohlsson, Siiri Tommingas-Joandi. Tartu, 2008. S. 51-64.

Lea Leppik. *Keiss ja Laagus – kaks idealistist majandusmeest 20. sajandi alguse Tartus*. // Tuna. 2008. 2. Lk 21-31.

Lea Leppik. *Balti maailmaelamus. Krahvide Aleksander, Eduard ja Hermann Keyserlingi kultuuriloolisest tähendusest*. [retsensioon] // Tuna. 3. 2008. Lk 133-137.

Terje Lõbu. *Võrumaa algkooliõpetajad 1920.-1930. aastail*. // TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuurungute keskuse aastaraamat 7. Trt, 2008.

Viljar Valder. *Türi välipolitsei aastatel 1918–1940*. // Türi: kilde kihelkonna ja linna arengust IV osa. Paide, 2008.

Ettekannete teesid:

Reet Mägi. University Museums in a University City: University of Tartu Museums in the Service of Local Community. In: *UMAC 2008. International Conference on University Museums. University Museums and the Community. 16–20 September 2008*. Manchester: The University of Manchester, 2008. P 19.

Reet Mägi. The Heritage of the 200-year-old University Observatory in Tartu. In: Gudrun Wolfschmidt, ed. *Astronomical Observatories (around 1900). ICOMOS – International Symposium. Cultural Heritage. From Classical Astronomy to Modern Astrophysics. Hamburg–Bergedorf, 14. to 17. October 2008. Booklet of Abstracts*. Hamburg: University of Hamburg, 2008. P 50.

Toomas Pung. *Oettingen and Koenig*. // Nova Miscellanea Historiae Scientiarum Baltica – 50. Abstracts and Program of the 23rd International Baltic Conference on the History of Science. Riga, 9-10 October 2008. Riga: RTU, 2008. P. 82-83.

Sirje Sisask. *The educational role of the museum in teaching sciences*. In: Teacher Education, facing the Intercultural Dialogue, 33th Conference of the Association for Teacher Education in Europe, 23 - 27 August 2008, Vrije Universiteit Brussel, p. 88.

6.2. Ettekanded

Lea Leppik. *Provincial Reform of Catherine II and the Baltic Common Identity*. Ettekanne rahvusvahelisel konverentsil Ideas as Formative Forces of Regional Identity. Baltic Regionalism. Constructing political space(s) in Northern Europe, 1800-2000. Tartu, 2-3. mai 2008.

Lea Leppik. *Sakslased Eesti ülikoolis (1919-1939). Kes nad olid ja kust nad tulid?* Tartus, Baltisaksa kultuuriseltsis 15. aprillil 2008.

Lea Leppik. *Eesti Teaduste Akadeemia kujunemine: Lühiettekanne teaduspäeval Tartu Ülikooli ajaloo muuseumis* 28. aprillil 2008.

Lea Leppik. *Tartu ülikool ja meditsiiniteenuste turg 19. sajandil*. Ettekanne Eesti Tervisekaitse seltsi 54. teaduskonverentsil 5. septembril 2008 Jõhvis.

Lea Leppik. *Popularising science at the Republic of Estonia 1920-1940*. Riias 23. Balti teadusajaloo konverentsil 9. oktoobril 2008.

Terje Lõbu. *Vana-Laitsna eestlaste kooliteed*. TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse korraldatud seminaril "Eestlased Põhja-Lätis". 12. dets. 2008.

Reet Mägi. *Cooperation between University Museums, the State and the City as a Key to Success*. Soome ülikoolide ja kõrghariduse ajaloo teadusliku koostöövõrgustiku konverentsil "Cultural Heritage and Universities. Universities and the cities: tension or co-operation?" Helsingi Tehnikaülikoolis 17.-18. aprillil 2008.
Info teadusvõrgustiku kodulehel: <http://www.helsinki.fi/historia/ylhist/archive.html#10>

Reet Mägi. *University Museums in a University City: University of Tartu Museums in the Service of Local Community*. UMAC rahvusvahelisel konverentsil „University Museums and the Community“ Manchesteri ülikoolis 16.-20. septembril 2008.
Konverentsi kodulehekül: <http://www.meeting.co.uk/confercare/umac2008/>

Reet Mägi. *The Heritage of the 200-year-old University Observatory in Tartu*. ICOMOS rahvusvahelisel sümposiumil „Cultural Heritage. Astronomical Observatories (around 1900) – From Classical Astronomy to Modern Astrophysics“. Hamburg-Bergedorfis 14.-17. oktoobril 2008.
Konverentsi kodulehekül:
<http://www.math.uni-hamburg.de/spag/ign/events/icomos08.htm>

Urmet Paloveer. *TRÜ esimese Nõukogude semestri õppe-ja teadustöö kajastamine ülikooli ametlikus aruandes*. TÜ ajaloo muuseumi konverentsil 6. detsembril.

Sirje Sisask. *The educational role of the museum in teaching sciences*. 33. Euroopa Õpetajakoolituse Assotsiatsiooni konverents. Brüsseli Vabas Ülikoolis, 23.-24. augustil 2008.

6.3. Populaarteaduslikud artiklid ja väljaanded

Terje Lõbu. *Tervise kaitse*. Näituse kataloog. Tartu: Tartu Ülikooli ajaloo muuseum, 2008.

Tere tulemast Tartu Ülikooli ajaloo muuseumisse. Tartu: Tartu Ülikooli ajaloo muuseum, 2008.

6.4. Konverentsid ja teaduspäevad

25. märts - Skytte päev, 425 aastat esimeste jesuiitide jõudmisest Tartusse (2 ettekannet, jesuiitide teater „Kuldvasika lugu“ Tartu üliõpilasteatrilt, kontsert, Skytte medali üleandmine Dag Harteliusele).

28. aprillil 2008 – teaduspäev „70 aastat Eesti Teaduste Akadeemia avaistungist Tartus“ (12 lühiettekannet 12 esimesest akadeemikust). Ürituse jätkuna toimus Kuku-raadios augustis-septembris teadussaadete sari „Kukkuv õun“, kus samad esinejad akadeemikutest pikemalt rääkisid. Muuseumi töötajaist esinesid ettekannetega nii teaduspäeval kui raadios Urmet Paloveer (akadeemik Julius Mark) ja Toomas Pung. (akadeemik Paul Kogermann).

26. mai – Tartu astronoomilise nurgakivi päev: 200 aastat nurgakivi panekust Tartu tähetornile, 50 aastat Tartu observatooriumi peahoone mahamärkimisest maastikule, Ahhaa-keskuse ehitusplatsi avamine. (3 lühiettekannet).

10. november – teaduspäev „100 aastat erakõrgharidust Eestis“ (3 ettekannet).

5.-6. detsember – muuseumi aastakonverents koostöös Baeri maja teadusloo uurimise keskusega „Nõukogude teadus – sisult sotsialistlik, vormilt rahvuslik?“ (18 ettekannet, sh 3 esinejat Vene TA-st), 2 nõukogude aegset õppefilmi Eesti Filmiarhiiv kogudest.

6.5. Teadusgrantide täitmine, osalemine teadusprojektides, koostööprojektides ja -lepingutes

Koostöös ülikooli loodusmuuseumiga täideti HTM ja SA Archimedese teaduse populariseerimise programmi projekti „Näituste sari „Elu ja keskkond: esimestest loomadest inimesi““, mille raames ajaloo muuseumis valmis näitus „Tervise kaitse“ („Toit, vesi ja tervis“). Näitus tutvustas teadus panust hügieeni ja tervishoiu arengusse ning valikuid, mida iga inimene saab teha vee kvaliteedi jälgimisel ja tootumisel. (Projektijuht Reet Mägi; näituse koostaja Terje Lõbu, koostööpartnerid Ken Kalling ja emeriitprof Astrid Saava, kujundaja Margot Sakson).

Kultuuriministeriumi finantseeritud projekti „Toetus Tartu Ülikooli muuseumidele“ raames parandati muuseumikogu seisundit ja hoiutingimusi: restaureeriti 8 mööblieset,

puhastati/konserveeriti 2 mööblieset, restaureeriti kolm kipsskulptuuri, 1 tekstiilese, 23 õppetahvlit, 1 raamat. Hangiti vahendeid museaalide turvaliseks eksponeerimiseks ja hoiustamiseks, sh vitriinid valges saalis väljapanekute korraldamiseks. (Projektijuht Reet Mägi).

Muuseumis teostati kolme riikliku loodus- ja humanitaarkogude programmi projekti (projektijuht Leili Kriis):

- „TÜ ajaloo muuseumi teadusajaloolise kogu andmebaasistamine ja hooldamine“
- II etapp projektile „TÜ ajaloo muuseumi 19. sajandi loodusteaduslike kollektsioonide säilitamine ja teaduslik kirjeldamine“.
- TÜ ajaloo muuseumi fotokogu digiteerimine ja andmebaasistamine.

Osaleti Eesti Teaduse Biograafilise Leksikoni koostamisel (Terje Lõbu, toetab riiklik programm „Eesti keel ja rahvuslik mälu“).

Osaleti sihtfinantseeritava teadusteema „Ideede ja teooriate levik ja retseptsioon Baltimaades Rootsi ja Vene võimuperioodil (17. saj. - 20. saj. algus)“ täitmisel ja rahvusvahelises uurimisprogrammis „Nordic Spaces“ Balti regionalismist ja poliitilise ruumi konstrueerimisest Põhja-Euroopas 19. ja 20. sajandil (mõlemas Lea Leppik).

UNESCO osalusprogrammi toetusel alustati e-raamatu koostamist tähetorni ajaloost, mis valmib 2009 (koostaja Lea Leppik, projektijuht Reet Mägi).

Koostatud projektid

Tähetorni e-raamatu projekt sai UNESCO osalusprogrammi toetuse. Granditaotlus ETF-le osutus ebaedukaks. Samal ajal sai koostööpartner Ungaris, Kesk-Euroopa ülikooli professor Victor Karady Euroopa Teadusuuringute Nõukogu (ERC - European Research Council) grandit teemal „Ethnically and Confessionally Composite Elites in East Central Europe. Estonia, Hungary, Latvia, Slovakia, Transylvania, Voivodina in comparison (cc. 1900-1950)“, kus Lea Leppik täidab Eesti osa koordinaatori rolli. Suur töö oli Tähetorni restaureerimise ja muuseumiks arendamise projekti koostamine Ettevõtluse EAS-le (Reet Mägi, Viljar Valder; koostöö haldusdirektori büroo planeerimistalitusega ning teadus- ja arendusosakonnaga), mille eeltaotlus sai positiivse otsuse mais ja lõplik heakskiit anti 2009 jaanuaris.

6.6. Teadusorganisatsiooniline tegevus (konverentside korraldamine, osavõtt toimetuskolleegiumide tööst, osalemine erinevates nõukogudes, erialastes seltsides jms)

Reet Mägi: TÜ Muuseumide teadusnõukogu esimees; TÜ Muuseumide juhatuse esimees; TÜ ajalookomisjoni liige ja koordinaator; SA Teaduskeskus Ahhaa teadusnõukogu liige; Euroopa ülikoolimuuseumide koostöövõrgustiku Universeum juhatuse liige. Liige organisatsioonides: ICOM, Eesti Muuseumiühing, Tartu Giidide Ühing.

Lea Leppik: „TÜ ajaloo küsimusi“ toimetuskolleegiumi esimees; TÜ ajalookomisjoni liige; TÜ kui rahvusülikooli 90. aastapäeva korralduskomisjoni liige; Tartu Linnamuuseumi teadusnõukogu liige. Liige organisatsioonides: ICOM, Õpetatud Eesti Selts, Eesti Akadeemiline Ajaloo Selts.

Leili Kriis: ICOM liige.

Oljana Belokon: ülikooli ajaloo komisjoni sekretär, TÜ Muuseumide nõukogu sekretär.

7. Õppetöö

Üliõpilaste juhendamine:

- Juhendati TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia infoteaduse ja dokumendihalduse 4. kursuse üliõpilaste Hedi-Riin Kuusiku ja Aime Kivine arhivaalide korrastamise ja kirjeldamise praktikat muuseumis 21.01-01.02.2008 ja 03.-07.03.2008. Teema: „TRÜ üldfüüsika kateedri juures tegutsenud aeroionisatsiooni ja elektriaerosoolide problemlaboratoorium (AEL)“ materjalide süstematiseerimine ja nimestike koostamine. (L.Kriis)
- Üliõpilastele pakutav fondituvustuse programm „Aja sisse minek“ tutvustas teadusajalugu ja materiaalsel pärandit erialade kaupa. Programm viidi läbi tudengitele erialade kaupa: saksa filoloogia, pedagoogika, majandus, filosoofia, arstiteadus, infokorraldus.

Muuseumipedagoogiline tegevus:

Vanas anatoomikumis füsioloogiaprogrammis osavõtjaid: 750 (659 õpilasi/üliõpilasi, täiskasvanuid 91).

Vana anatoomikumi füsioloogiaprogrammis osalenud koolide päritolu: Tartu (5 gruppi), Tallinn (3), Rakvere (2), Mustvee (1), Lihula (1), Tartumaa (3), Ida-Virumaa (3), Valgamaa (2), Jõgevamaa (2), Pärnumaa (2), Põlvamaa (2), Harjumaa (1), Võrumaa (1), Viljandimaa (1).

Valmis uus pedagoogiline programm „Nähtav ja nähtamatu“ (väljatöötaja ja läbiviija Sirje Sisask), mis toetas tervisekaitse teemalist näitust, kuid jätkab ka pärast näitust iseseisvalt.

Muuseumi peamajas toimunud pedagoogilistes programmides osavõtjaid: 525 (õpilasi/üliõpilasi 489, täiskasvanuid 36).

Peamajas viidi läbi programme järgmiselt: kokku 28 (2 kultuurilugu, 11 keemiateatrit, 1 loodusulugu, 4 paberitegemist, 2 T-särki, 1 mikroskoobiprogrammi, 7 terviseprogrammi).

Peamajas ekskursioonidel ja pedagoogilistes programmides osalenud koolide päritolu: Tartu (10 gruppi), Tallinn (9), Paide (2), Kiviõli (1), Lihula (1), Viljandi (1), Tartumaa (4), Võrumaa (1), Põlvamaa (2), Viljandimaa (2), Jõgevamaa (2), Valgamaa (2), Ida-Virumaa (1), Saaremaa (2), Läänemaa (1).

Fondituvustusi viidi läbi: 17.

Osalejaid fondituvustusel: 269.

8. Teabetöö

8.1. Üritused avalikkusele

26. mai – Tartu astronoomilise nurgakivi päev: 200 aastat nurgakivi panekust Tartu tähetornile; 50 aastat Tartu observatooriumi peahoone mahamärkimisest maastikule; Ahhaa-keskuse ehitusplatsi avamine. Muuseum korraldas koostöös Tähetorni ringiga, Ahhaa-keskusega, Tartu Observatooriumiga Tõraveres. Muuseum korraldas tähetornis kolm lühiettekannet ja aitas kaasa planeetide orienteerumise läbi viimisele.

Jätkusid muuseumi populaarteaduslikud teeõhtud „Huvitavat teadusest ja elust” (8 teeõhtut):

20. veebruar – Mati Karmin „Lihtsalt skulptuurist“

3. märts – Volli Kalm „Gloobalse soojenemise analooge minevikust”

16. aprill – Jaak Vilo „Bioinformaatika - bioloogia üks arengumootor”

14. mai – Toivo Maimets „Inimese tüvirakud - mis need on ja miks neid uurida?”

25. september – Andres Kuusik „Tarbija psühholoogia kasutamine turunduses”

13. oktoober – Andres Soosaar „Kuidas arstiteadus võib ebaetiline olla?”

18. november – Astrid Saava „Joogiveelähtesed terviseohud Eestis”

10. detsember – Erkki Truve „Geneetiliselt muundatud toit - oht või võimalus?”

Muuseumi tellimusel (korraldas Margot Sakson) valmistas keraamik Kaido Kask muuseumi ja loengusarja sümboolikaga kruusid, mis alates novembrist 2008 kingitakse populaarteaduslikel teeõhtutel esinejatele. Muudel asjaoludel ei ole võimalik seda omandada.

Muuseum osales üritustel:

- „Rebasenädal 2008”, mille raames korraldati tudengitele muuseumit tutvustav ekskursioon.
- „Tartu kevadpäevad 2008”, mille raames toimus üritus „Värvid T-särgile” ning lisaks olid tornid kevadpäevade ajal 30. aprillil avatud tudengitele tasuta.
- „Tartu sügispäevad 2008”, mille raames olid toomkiriku tornid ühel päeval avatud kella kuuest õhtul kuni kella kümneni hilisõhtul. Samuti kuulus oktoobrikuine teeõhtu Sügispäevade kavasse.
- „Muuseumikuu mai” programmis osaleti Tartu muuseumide korraldatud ning õpilastele suunatud üritustel „Muuseumiorienteerumine” ning täiskasvanutele suunatud „Muuseumijahil”. Muuseumide Ööl olid avatud tasuta kõikidele

huvilistele toomkiriku tornid ning vana anatoomikum, kus pakuti ka programmi „Inimese füsioloogia”.

- „Tartu kunstikuu” kavasse kuulus veebruarikuine teeõhtu.
- „Teadlaste ööl” toimus muuseumis Tartu ülikooli minevikku tutvustav ekskursioon linnarahvale ning huvilistel oli võimalik saada osa muuseumis pakutavast tervisekaitse teemalisest programmist. Samuti oli avatud vana anatoomikum.

8.2. Konsultatsioonid, päringutele vastamine

Vastati ligi 40 kirjalikule päringule.

8.3. Muuseumi kajastamine meedias

- 21. jaanuar – ETV saatesarjas „Eesti aja lood“ sõdadevahelisest Tartu ülikoolist
- 24.-25. märts – intervjuud Raadio 2-le ja vene raadiotele Skytte päeva ja jesuiitide asjus (Lea Leppik).
- 11. aprill – intervjuu Kuku raadiotele seoses näituse „EÜE betoneerib Eestimaad” avamisega (Terje Lõbu).
- 28. aprill – intervjuud Kuku-raadiotele, Eesti Raadiotele, ETV-le Teaduste akadeemia avamise 70. aastapäevaga seoses (Lea Leppik).
- 31. august – Kuku-raadio teadussaates „Kukkuv õun“ luges Ülo Leppik ette Lea Leppiku koostatud loo akadeemik Gustav Suitsust
- Septembri alguses Kuku raadio saates „Kukkuv õun” tutvustus akadeemik Paul Kogermanist (Toomas Pung).
- Augusti lõpus/septembri alguses Kuku raadio saates „Kukkuv õun” tutvustus akadeemik Julius Margist (Urmet Paloveer).
- 10. september – Kuku raadio keskpäevatunnis intervjuu seoses konverentsiga „Nõukogude teadus – sisult sotsialistlik, vormilt rahvuslik?” (Lea Leppik)
- 10. november – Kuku-raadio, vene raadio, Raadio 2 seoses teaduspäevaga „100 aastat erakõrgharidust Eestis” (Lea Leppik).

8.4. Reklaam ja messid

- Ajalehed: Tartu Postimees, Sirp, Universitas Tartuensis, Linnaleht, Õpetajate Leht, Tartu Ekspress
- Raadio/televisioon: Kuku Raadio, Eesti Rahvusringhääling, Alo TV
- Internet: Tartu Kultuuriaken, Turismiweb, Visittartu.com, Eesti Muuseumide Infokeskus
- Listid: ut-sise, Tartu ja Eesti muuseumid
- Reklaamplakatid: TÜ hoonetes teadetetahvlitel, Tartu reklaamtulpadel, Tartu Linnaraamatukogu teadetetahvilil, EMÜ hoonetes
- Turistidele suunatud väljaanded: Leviringi voldik, Estonian Handbook, Puhkus+, Baltic Guide, Eesti muuseumide teatmik ja Eesti muuseumide infokaart.
- Pedagoogiliste programmide info on edastatud kõikidele Tartu ja Tartumaa koolidele. Pedagoogilise programmi „Nähtav ja nähtamatu...” info edastamine bioloogiaõpetajate ja inimeseõpetuse õpetajate ning ka algklasside klassijuhatajate listi.

- TÜ pressiteated ja info edastamine koostöös TÜ teabetalitusega.
- Osalemine messidel Tourest 2008 Tallinnas ja Matka 2008 Helsingis.

9. Hoiu- ja kogumistöö

9.1. Muuseumi põhifond seisuga 01.01.2008 koosneb:

- 1) Ajalooline esemeline (teadusriistad, õppevahendid, kultuuriloolised esemed) kogu Aj – 17 798 sü.
- 2) Ajalooline kunstikogu AjK – 751 sü.
- 3) Arhiivkogu (trükised, dokumendid) Ar – 32 013 sü.
- 4) Fotokogu (fotod, negatiivid) F – 15 134 sü.

Kokku seisuga 01.01.2008. a. – 65 696 sü.

9.2. Põhifondi juurdekasv 2008 aastal kokku 1905 museaali:

- 1) Aj – 818 sü.
- 2) AjK – 17 sü.
- 3) Ar – 552 sü.
- 4) F – 518 sü.

Kokku põhifond seisiga 01.01.2009 – 67 601 sü.

9.3. Põhifondi inventuurid (museaalide kohaloleku kontroll) kogude lõikes:

- 1) Aj (teadusriistad, õppevahendid, kollektsioonid) – 1446 museaali kohaloleku kontroll: (1) Droogide muuseumi kogu 1298 sü. (K.Pütsepp); (2) Carl Schmidt keemiliste ainete kogu 148 sü. (S.Sisask)
- 2) Aj (kultuurilooline kogu) – 52 museaali. (V.Lell)
- 3) Ar – 1865 museaali. (V.Lell)

9.4. Restaureerimine ja konserveerimine.

- 1) Restaureeritud 3 kipskuju: Thalia, Apollo, Urania. (A. Ilves)
- 2) Restaureeritud 19 eset teadusriistade kogust: 4 füüsikariista, 1 seadmekomplekt (11 eset) ning 4 suurt farmaatsiariista. (M. Mänt, kogude programmi vahenditest).
- 3) Restaureeritud 7 mööblieset: 3-uksega vitriinkapp, 2 suurt laboratooriumilauda, 2-uksega kapp, kõrge riitul, 1 laud, 2-osaline seinakapp. (M. Kihulane, K. Luik)
- 4) Puhastatud ja konserveeritud 5 mööblieset: 2-uksega kapp, laud, mikroskoobi preparaate kapike, tool käetugedega ja seemnete kogu kapp. (M. Kihulane)
- 5) Puhastatud ja värvitud 1 mööblieset: Klingereri kapi alumine osa. (Ülikooli puutöökoda, I. Peetso)
- 6) Restaureeritud 19 paberist õppetahvliit ning konserveeritud 1 trükis. (OÜ Mandragora, E. Sarap)
- 7) Restaureeritud ja konserveeritud 2 riideeset: 19. saj. valvuri kuub ja korporatsiooni peakate. (Kanut, H. Peets)

9.5. Hoiutingimuste parandamine.

- 1) Soetatud (kogude programmi vahenditest) spetsiaalset hoidlamööblit ja hoiustamisvahendeid: (1) kaks kappi keemiliste ainete kogule; (2) 2-osaline kapp arhiivkogu suureformaadilistele materjalidele (diplomid, kaardid); (3) arhiivkapp-seif muuseumi dokumentatsiooni (vastuvõtuaktid, inventariraamatud) hoidmiseks; (4) kaks

spetsiaalset käru (esemed, raamatud) hoidlas kasutamiseks, (5) spetsiaalseid karpe ja kaste (keemiliste ainekogude ning väiksemate esemete jaoks). (L. Kriis, V. Lell)

2) Soetatud (kogude programmi vahenditest) foto- ja arhiivmaterjalide nõuetekohaseks hoiustamiseks ja säilitamiseks: (1) fotomaterjalidele spetsiaalset paberit, ümbriseid ja karpe; (2) arhiivmaterjalidele spetsiaalset pappi, paberit ja mappe. (L. Kriis, V. Lell)

3) Paigutatud ümber droogide muuseumi kogu (1298 sü) vana anatoomikumi vasakust tiivast paremasse, muuseumi meditsiiniekspositsiooni alasse spetsiaalselt selleks ettevalmistatud (remont, signalisatsioon) ruumi, kogu korrastatud (puhastatud, täiendatud nimekirjad). (L. Kriis, K. Pütsepp)

4) Korrastatud prof. Carl Schmidt'i keemiliste ainete kogu (148 sü, puhastatud, karbistatud). (S. Sisask)

5) Korrastatud fotokogu: (1) 210 klaasnegatiivil asendatud vanad ümbrised spetsiaalsete neliklapp ümbriste ja karpidega; (2) 221 fotot võetud (digiteerimise käigus) välja albumitaskutest ning hoiustatud neliklappümbristesse ja karpidesse. (V. Lell)

6) Ömmeldud tekstiilist katted 15 mööbliesemele (diivanid, toolid, tugitoolid). (V. Lell)

7) Kogude korrastustegevus seoses mööbli ümberpaigutamisega (ekspositsiooni-fondi jm.) kõigis hoidlates.

9.6. Deponeerimine.

1) Koostatud 21 väljaandeakti, sealhulgas laenutatud muuseumikogust 15 väljaandeaktiga kokku 304 eset (Aj - 265 sü, Ar – 39 sü).

2) Koostatud 14 ajutist vastuvõtuakti muuseumi ajutistel näitustel eksponeeritud 958 eseme kohta (556 eset, 46 kunstieset, 42 arhiivmaterjali, 314 fotot).

9.7. Laenutused muuseumikogust (püsi- ja ajutised näitused, huviliste päringud, uurijad).

1) Aj (teadusriistad, õppevahendid) – külastusi 72, kasutatud/laenutatud 1219 museaali. (L. Kriis, K. Pütsepp)

2) Aj (kultuurilooline kogu) – külastusi 28, nendest 2 asutusevälist. Kasutatud/laenutatud 258 museaali. (V. Lell)

3) AjK (kunstikogu) – külastusi 5, kasutatud/laenutatud 7 museaali. (V. Lell)

4) Ar (trükised, dokumendid) – külastusi 88, nendest 20 asutusevälist. Kasutatud laenutatud 2411 museaali, milledest 1890 asutuseväliste külastajate poolt. (V. Lell)

5) F (fotod, negatiivid) – külastusi 73, nendest 28 asutusevälist. Kasutatud/laenutatud 1424 museaali, millest 348 asutuseväliste külastajate poolt. Välja antud 180 digikoopiat fotodest ja 2 arhiivkogu dokumentidest (63 fotot täiendavalt skaneerinud A. Tammiste). (V. Lell)

9.8. Töö andmebaasidega.

1) Koostatud 406 trükise kohta kirje TÜR-i koondkataloogis ESTER (406 eksemplarikirjet, 70 bibliikirjet). (V. Lell)

2) Sisestatud TÜR-i digitaalse repositooriumi andmebaasi DSpace 709 (486 + 223) digifoto kujutised kirjetega. Koostatud 486 skaneeritud foto kohta TÜR koondkataloogis ESTER 319 biblio- ja 347 eksemplarikirjet. (Aile Tammiste)

3) Sisestatud muuseumide andmebaasi KVIS 2008. a. vastuvõtuaktide 1905 kirjet. (L. Kriis)

- 4) Sisestatud muuseumide andmebaasi KVIS meditsiiniriistade kogu (AjM) 1062 säiliku kirjed. (S. Sisask)
- 5) Täiendatud jooksvalt muuseumikogude elektroonilist kohakataloogi. (K. Pütsepp, V. ell)

9.9. Museaalide inventeerimine/teaduslik kirjeldamine.

- 1) Ajalooline füüsika-keemia kogu (AjKF) – 70 sü, kokku 117 eset. (T. Pung)
- 2) Ajalooline meditsiini- ja loodusteaduste kogu (AjM) – 1062 eset. (S. Sisask)
- 3) Kirjeldatud (kogude programmi vahenditest) ajaloolise meditsiini- ja loodusteaduste kogu esemeid: (1) G.Dragendorfi Droogide muuseumi kogu (droogid, kiinapuu koored) 250 sü (farmatseut Kerli Kustavus); (2) ajalooliste füsioloogia riistade kogu 40 sü. (füsioloog P.-H. Kingisepp).
- 4) Kaardistatud (kogude programmi vahenditest) TRÜ eksperimentaaltöökogas aastail 1959-1999 valmistatud/konstrueeritud aparatuuri, kokku 74 eseme kohta. (A. Jaagosild). Skaneeritud 101 fotot esemete kohta (A. Tammiste).

9.10. Kogumistö.

- 1) Kogutud TÜ Naistekliinikust materjale (instrumendid, õppevahendid, pildid jm). Korraldatud kliiniku ruumide ja koosseisude fotograferimist seose kliiniku ülekolimisega Maarjamõisa uude hoonesse.

9.11. Töö ülikooli ajaloolise väärtusega esemete registriga.

- 1) Korraldatud Füüsika instituudi õppe- ja demonstratsiooniriistade kogu TÜ ajaloolise väärtusega esemete registris olevate 339 füüsikariista kohaloleku kontrolli (K. Timpmann, töö jätkub).

10. Personali areng

Virge Lell tutvus Eesti Rahva Muuseumi ja Tartu Linnamuuseumi fotokogude hoiustamise ja hoidlatega (25.01); Eesti Kirjandusmuuseumi fotokogu hoiustamise ja hoidlatega (31.01); Helme koduloomuuseumi ja Valka koduloomuuseumiga (9.06); osales Rahvusarhiivi audiovisuaalsete arhivaalide digiteerimise koolitusel (30.10) .

Terje Lõbu osales 11. veebruaril 2008 Tartu Mänguasjamuuseumis seminaril “Eesti muuseumide aastat oodates”.

Terje Lõbu ja Virge Lell võtsid osa TÜ sisekoolitusest 22. aprillil 2008 „Kirja standard. Ametikirja õigekeel ja stiil“.

Terje Lõbu võttis osa 2. -13. mail 2008 EMÜ õppereisist Rumeeniasse ja Lea Leppik õppereisist Kuramaale 30. maist 1. juunini 2008

Reet Mägi võttis osa 22.-23. augustil Lätis Jekabpilsis konverentsist „The Struve Geodetic Arc and its Continuation in Time and Space“. Konverents toimus Struve kaare kui UNESCO maailmapärandi objekti rahvusvahelise haldamise skeemi raames.

Reet Mägi läbis koolituse *Juhtimise arendusprogramm* kokku 16 tundi mais ja aprillis 2008.

Magistriõppes jätkavad TÜ Ajaloo- ja Arheoloogia Instituudis ajaloo erialal Viljar Valder ja Urmet Paloveer.

Muuseumi töötajad osalesid 12. novembril Tallinnas konverentsil „Teaduskollektsioonid – minevik tuleviku teenistuses“.

Muuseumi töötajad osalesid 16.-17. mail 2008 Viljandis Eesti Muuseumiühingu muuseumitöötajate päevadel, 9. juunil õppekursioonil Lõuna-Eesti ja Põhja-Läti piirkonda (Jõgeveste, Tõrva, Helme, Valka jne), 24.-25. novembril 2008 Narvas Eesti muuseumide festivalil.

11. Haldus- ja majandustegevus

Muuseumihoone põhjapoolsele sissepääsule paigaldati fonolukuga elektroonilised sissepääsuseadmed (ühendatud TÜ turvakeskusesse). Korrastati sissepääsu trepp. Peamaja 1. korruse fondihoidlas uuendati liikumisandurid (valmisolek ühendada fond TÜ turvakeskusesse).

Morgensterni saali paigaldati turvakaamerad.

Toomkiriku varemetes toimusid arheoloogilised uuringud, avati maapinda põhjalööv. Kindlustati põhjalööviga külgnevaid sambaid ja müüre. Korrastati ja toestati lõunaküljel asuvaid müüriosi. Põhjalöövist leitud hauaplaat toodi muuseumisse, et seda pärast konserveerimist eksponeerida. Algatati tornide administraatori tööruumi projekteerimine põhjatorni sissepääsu juurde (ARC projekt, arhitekt Tiina Tuul).

19. sajandi teadusajaloo saali sisekujundusprojekti koostamine (ARC projekt, sisearhitekt Liivi Ehmann)

12. Tunnustused

Terje Lõbu – TÜ rektori tänukiri EV aastapäeval.

Urmet Paloveer – Tartu Linnavalitsuse tänukiri rahvusvahelisel muuseumipäeval.

II. TARTU ÜLIKOOLI KUNSTIMUUSEUM 2008

Sissejuhatus

2008. aasta olulisemaks sündmuseks oli ülikooli kunstimuuseumi 205. aastapäevale pühendatud muuseumi ikooni- ja graafikakollektsiooni tutvustavate näituste „Pühapildi süünd – Vanavene ikoonitraditsioon” koos trükisega ja „Karl Eduard von Liphart 200 – Raadi kunstikogu kuma” eksponeerimine kunstimuuseumis ja teistes Eesti muuseumides. Näitustega koos toimusid ikoonimaalimise töötoad, loengud ja üritused „Kunstikolmapäev”, „Elav akt”, kevadine muuseumi ettekannetepäev jt. Alustati uut teadusteemat „Raadi mõis ja Liphartite kunstikogu” ETF grandide toetusel (kunstiajaloo prof J. Maiste) ja lisaks jätkasid muuseumi töötajad doktoritöid muuseumi kogudest.

2008. aasta III kvartalis viidi lõpule Haridus-Teadusministeeriumi kogude programmi finantseeringul muuseumi hoidla ja restaureerimistöökoha sisustamine inventariga. Alates 2008 IV kvartalist on olemas hoidlas kõikidele säilitusnõuetele vastavad riulid ja graafikakapid ning inventariga on varustatud töökohad skulptuuri ja graafikarestaatorile.

Personal: 9 inimest 7,3 ametikohal - neist teadustöö ja kogude personali 5 inimest. 5 töötajat on magistrakraadiga neist 3 jätkab doktoriõppes, 1 omandab rakenduskõrgharidust. Turistide teenindamiseks kõrghooajal palgati ajutist tööjõudu.

1. Põhifondi suurus: kokku 29392 museaali

2. Eelarve tulud kokku: 3,040.2

ülikooli eelarvest	2,437.2
piletitest, suveniiridest ja giiditööst	234.1
teadus ja arenduslepingud	26.5
riiklik programm	366.0

3. Eelarve kulud: 2,742.3

Ruumide halduskulud	646.4
Tööjõukulud	1,396.3
Üldkulude eraldi 5% eelarvest	152.4

4. Muuseumi külastamine

4.1. statsionaaris: 9000 külastajat

neist grupis 76%, üksikkülastajaid 24%

muuseumi näitusel Narvas, Tallinnas lisaks **ca 5000** külastajat

4.2. Ekskursioonide juhtimine: 315 gruppi

38% eestikeelseid ekskursioone

27% saksakeelseid ekskursioone

19% ingliskeelseid ekskursioone

16% soome-, vene-, poolakeelseid ekskursioone

4.3 Õpilasi: 29% külastajate üldarvust

4.4.Spetsiifiliselt tasuta sissepääs 11% külastajatest (kunstiüliõpilased, TÜ töötajad ja üliõpilased, rektoraadi külalised, puudega lapsed, eelkoolialised)

5. Näitused

5.1 Püsinäitus: 109 teost

5.2 Ajutised näitused muuseumis: 138 teost

- *Graafikašedöövleid Academia Gustaviana ajast* (I. Kukk) 24
- *Pühapildi süünd- Vanavene ikoonitraditsioon* (K. Valk, A. Arus) 46+15
- *Spordiromantika* (I. Kukk) 16
- *Karl Eduard von Liphart 200 – Raadi kunstikogu kuma* 37

5.3 Muuseumi ajutised näitused väljaspool statsionaari:

- *Pühapildi süünd – Vanavene ikoonitraditsioon* (K. Valk, A. Arus) Narva Muuseumis sept.-nov.
- *Pühapildi süünd – Vanavene ikoonitraditsioon* (K. Valk, A. Arus) Eesti Ajaloomuuseumis Maarjapäel dets.- 2009 aprill

5.4. Muuseumi eksponaadid välisnäitustel kokku: **71**

- KMM A 64 (Egiptuse muumia) Helsingis Ateneumis näitusel „*Mika Waltari 100*”, mis oli näituse üks hitte, külastajaid 73000 !!!
- KMM MA 141, 159 Viinistu kunstimuuseum, *Lola Liivati juubelinäitus*, (2 maali
- KMM JO 81, 82, 77, 10, 32, 53, 420, 421 EKM, Kumu, „*Grand Tour*”
- KMM S 371 TÜ raamatukogu, näitus „*Filosoofia Tartu ülikoolis 1632-2007*”,
- + 59 tööd näitustel

5.5 Deposiidid kokku: 137 museaali, sh maale 102

Deposiidid ülikoolis: 120

5.6 Fondi kunstiteoste tutvustamine kokku: 422 teost

- skulptuurid 24
- gemmid 120
- graafika 189
- antiikoriginaalid 6
- maalid 14
- ikoon 15
- muud 54

6. Teadustöö

6.1 teaduspublikatsioonid ja teemad

- Alustatud ETF granti 7554 „Raadi mõis ja Liphartite kunstikogu“ (I. Kukk, I Sahl, grandihoidja FLAJ prof J. Maiste)
- Koostamisel muuseumi graafikakogu põhjal doktoritöö „*K. E. von Lipharti graafikakogu Eestis - sissevaade graafika kolleksioneerimisse 19. sajandil*“ (I Sahl)
- Koostamisel muuseumi antiigikogu põhjal doktoritöö „*Antiikkunsti retseptioon: Tartu Ülikooli Kunstimuuseumi antiigikogu Euroopa akadeemilises kontekstis*“ (J. Anderson)
- Ikoonikogu tutvustav trükis „*Vanausuliste ikoon Tartu ülikooli kunstimuuseumis*“ (K. Valk)

6.2 Ettekanded:

- *Some aspects of the collection of the gem casts in the Art Museum of Tartu University* Colloquium Balticum VIII, 12.-15.11.2008, Vilnius, (J. Anderson)
- *Riided, jalanõud, soengud antiikajal* loeng klassikalise filoloogia 2. kursuse üliõpilasele (J. Anderson)
- *Graafikakolleksiooni uurimisest K. E. von Lipharti kogu näitel* TÜ ajaloo ja arheoloogia instituudi konverentsil (I Sahl)
- „*Reproductive prints and photos in the collection of K. E. von Liphart. Their use and character*“ seminaril „*Homburger Gespräch*“ Bad Homburgis (I. Sahl)
- *Aiad ja agulid. Eesti kunstnike linnamaastikud 20. sajandi algul.* Eesti Maaülikooli konverentsil „21. sajandi park Ida-Euroopas - varemetest uuestisünnini“ (I Sahl)
- *Karl Eduard von Lipharti graafikakogu enne ja nüüd* kunstimuuseumis „kunsti kolmapäeval“ (I Sahl)
- *Ikooni eeskujud – klantsid kunstiteosed või kõnekas materjal tööprotsessist. Gavriil Frolovi ikoonitöökoja materjalide põhjal* „Kanuti“ korraldatud rahvusvahelisel seminaril Tallinnas (K Valk)

- *My experience with the Lifespace Learning project: Icons Collection of the Art Museum of Tartu University.* Rahvusvahelisel hariduskonverentsil Wismaris (K Valk)
- *Loomad antiikaja inimeste elus ja mõttemaailmas. Tartu Ülikooli antiigikollektsioonist Eesti Kirjandusmuuseumi III teadustevahelisel lemmikloomapärimuse rahvusvaheline seminar* (K Valk)

6.3 popularteaduslikud ettekanded muuseumi 205. aastapäeva seminaril

- *Religiooni retseptsioon TÕ kunstimuuseumi näiteil* (J Anderson)
- *Ginerva de Benci ja Bernardo Bembo- usk, loodus armastus* (K. Palginõmm)
- *Aqua vitae* (A. Ilves)
- *Elus lilled daamide rõivamoos* (I. Kukk)
- *Mateeriasse kätketud imevägi* (K. Valk)
- *Armastusest kõnepidamise vastu* (I Sakh)
- *Piraadid...* (K. Põldsaar)
- *Pilved on hingele head* (E. Anslan)
- *Mida ja kuidas teha* (A. Arus)

7. Õppetöö

7.1 Loengud

- *Muuseumipedagoogika kunstimuuseumis* TÕ üliõpilased (K. Valk)
- *Sport antiikajal* TÕ kehakultuuri teaduskonna üliõpilased (K. Valk)
- *Vanausuliste ikoonide teemal 2 loengut* kunstiõpetajatele (K. Valk)
- *Graafikatehnikad ja graafika ajalugu* Tartu Kõrgema Kunstikooli üliõpilased (I. Sakh)
- *Skulptuuride restaureerimine* Tartu Kõrgema Kunstikooli üliõpilased (A. Ilves)
- *avalik loeng Vanausuliste kultuur Eestis ja Raja ikoonimaalitöökoja tegevus G. Frolovi juhendamisel* (K Valk)

Muuseumiprogrammid koolidele

- *Copy & Paste*
- *Oüümpiamängud*
- *Valame kipsi*
- *Vanausuliste ikoonikunst*
- *Teeme ise ikooni*
- *Mütoloogilised olendid* põhikoolile
- *Lood nähtamatutest valitsejatest* põhikoolile
- *Kreeka kultuur* (antiikaja kultuurilugu, kunst, ajalugu) 10-12 kl
- *Kreeka kultuur* venekeelsetele koolidele
- *Kreeka kunst ja müüdid puudega lastele* (vaegnägijatele)
- *Interaktiivsete mängude ja uute eksponaatide väljatöötamine näitusele Carpe diem!* (L Nigu, J. Anderson, A. Arus, K. Valk, A. Ilves)

7.2 Üliõpilaste juhendamine

- restaureerimiseriala üliõpilaste nõustamine Pompeij maalingutest (I. Sahlk)
- kunstiajaloo bakalaureusetöö juhendamine 19 saj. baltisaksa vaategraafika (I. Kukkk)
- kunstiajaloo üliõpilaste muuseumipraktika juhendamine (I Sahlk)
- kunstiajaloo bakalaureusetöö retsenseerimine (I Sahlk)

8. Teabetöö

8.1 Üritused avalikkusele

- *tARTu kunstikuu* üritus. *Elav akt* – aktikroki joonistamine kunstnik Laine Pukile juhendamisel 2 korda (K. Valk)
- *Muuseumipäeva Muuseumijaht* (I. Sahlk, I Kukkk)
- *Tudengipäevade filmiprogramm vanausulistest*
- *Kunstikolmapäev*
- rebasenädalal *Giidiga kartserisse*

8.2 ajaleheartiklid

Pühapildi süünd. Vanavene ikoonitraditsioon Peipsirannik (K Valk)
Kunstimuuseumi muumia sõidutati Soome näitusele UT (I Sahlk)

8.3 infotrükised

8.4 päringutele vastamine: 18

8.5 intervjuud: 7 (Vikerraadio, Raadio 4, Klassikaraadio, Kuku, Pereraadio ETV)

8.6 muuseumi kajastamine: 10 artiklit

Tartu Postimees, Universitas Tartuensis, Eesti Päevaleht, Eesti Kirik, Õpetajate Leht, Linnaleht,

8.7. reklaam ja messid

osaletud Helsingi turismimesil, avaldatud infot kataloogides, turismiveebis, Tartu kultuuriaknas, uuendatud infot veebilehel (L. Nigu). Tutvustatud muuseumi teenuseid reisikorraldajatele, lepingud turismifirmadega teenuste osutamiseks ja poodidega muuseumi trükiste müügiks.

8.8 projektide koostamine 9 taotlust

Tartu kunstikuul ürituse korraldamiseks Tartu Linnavalitsusele (I Kukkk)
 HTM Loodus ja humanitaarkogude programmile jätkuprojekti koostamine 2008. aastaks (I. Kukkk)
 Eesti Kultuurkapitalile muuseumiöö korraldamiseks (I Sahlk)

Taotlused Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonnale, hasartmängumaksu nõukogule, Eesti Kultuurkapitali erinevatele osakondadele näituse *Carpe Diem* interaktiivsete eksponaatide loomiseks ja korralduskulude katteks (L. Nigu)

Sponsoritega läbirääkimised näituse *Carpe Diem* tegevuste toetamiseks (L Nigu)

9. Hoiu- ja kogumistöö

Põhifond seisuga 31.12.08 on **29392 museaali**

Tulmena vastu võetud 6 uut maali. Tehti täielik tarbekunstikogu inventuur. Muuseum sai TÜ Sihtasutuse vahendusel annetuseks kunstnik O. Timmase pärandi haldajatelt Kanadas 3 akvarelli. Uuendatud andmeid graafikakogu kartoteegis, töötatud välja graafikafondi tööde uus asukohaplaan. Hoidlas rakendati tööle gaasikustutussüsteem, toimus mikroklimeadmete ümberseadmine. Koostati tehnilisi tingimusi ja eskiisprojekte graafikafondi säilitamiseks vajalike kappide tellimiseks.

9.1. Põhifondi struktuur ja arvuline seis

Graafika	6621
Joonistus	507
Maalid	255
Skulptuurid	474
Gemmide valandid	17073
Antiikoriginaalid	73
Mündid	336
Bonistika	123
Antiikmüntide valandid	2984
Medalid ja medalite valandid	435 (inventeerimisel, üldarv võib muutuda)
Ikoonid	229
Tarbekunst	283
kokku:	29392

9.3. teaduslik inventeerimine, atribueerimine: kokku 62

medalite kogu kohta illustreeritud arvutikataloogi koostamine (K Põldsaar)	
graafika (I. Sahk)	56
maale (K. Valk)	6
ikoonikogu kaartide andmete täiendamine, parandamine (K. Valk)	
täiendatud ja parandatud teoste andmeid kartoteegis (kõik koguhoidjad)	

9.4 Restaureerimine

„Kanutis“ restaureerimispraktika raames restaureeris A. Arus GR 942, 943

Restaureerimise inventari täiendamine, pasparteeriti näitusetööd („K. E. von Liphart 200”, „Grand Tour”), inventeerimata graafika kuivpuhastus tolmust (19. sajandi alguse litosarjad). Antiigifondis toimus sanitaarremont ning gemmikapi puhastamine.

Skulptuurirestauraator Ain Ilves

Skulptuur S66 „Sileen väikese Dionyosega” , purunenud tükkideks

Skulptuur S32 „Hobuse pea”.

Skulptuur S48 „Tantsiv saatür

Gemmide valamine ja viimistlemine

Skulptuuri S 35 ülaosa valgendamine

Gemmifondis gemmide puhastamine tolmust ja niiskuskahjustusest

9.5. Kogude hooldustööd

- Hoidlate mikrokliima. Antiigihoidla mikrokliima regulaarne mõõtmine, kuude lõikes kokkuvõtete tegemine, Sophoklese hoidla mikrokliima andmebaasi koostamine . (I. Sahl, K. Põldsaar).
- Kogude hooldus. Muuseumi püsiekspositsiooni puhastamine, deponeeritud maalide puhastamine kohapeal (A. Ilves, K. Valk, K. Põldsaar, I. Sahl)
- Parandati maaliraame, paigaldati graafikahoidla ja restaureerimistöokoja sisseseade

10. Personali areng

TÜ-s doktoriõppes 3 töötajat (I. Sahl, J. Tiisvend, U. Haava)

TÜ-s magistriõppes 2 töötajat (K. Põldsaar, K Palginõmm)

Kõrgemas Kunstikoolis bakalaureuseõppes restaureerimise alal (A. Arus)

Usuteaduste Instituudis ja TÜ Avatud ülikoolis täiendkoolitus usundiloo alal (K. Valk)

Viljandi kultuurikolledžis antiiginäituse programmideks kõlavöö kursus (K. Valk)

Marburgis Herderi instituudi raamatukogu külastamine (I. Sahl)

Õppepäev Viljandimaa muuseumides (kõik)

Õppereis Helsingi Ateneumi hoidlatesse ja restaureerimiskeskusesse (I. Sahl, I. Kukk)

Osalemine erinevate kultuurikomisjonide töös ja ICOM Eest Rahvuskomitee juhatuse töös (I .Kukk)

11. Haldus- ja majandustegevus

Graafikahoidla ja restaureerimistöokoja sisseseade riigihanke komisjonis osalemine, graafika paigutuskeemi koostamine ja inventari projekteerimine valmistajafirmadega (I Kukk, I. Sahl, A. Arus).

Sanitaarremont antiigihoidlas, peahoone fassaadi remondiga tekkinud kahjustuste likvideerimine.

III. TARTU ÜLIKOOLI LOODUSMUSEUM

Sissejuhatus

TÜ loodusmuuseumi teadus- ja arendustegevuse prioriteetideks ja olulisemateks saavutusteks 2008. a. olid (1) koostöö tihendamine TÜ loodusteaduskonna ja tippkeskustega teaduse, teaduse populariseerimise ja hariduse vallas ning muuseumide sünergiat suurendavad ühisprojektid TÜ ajaloo muuseumiga näituste, teadusloo ja hariduse vallas; (2) koostöövõrgustike arendamine teiste ülikoolide ning teadus- ja arendusasutustega Eestis ja välismaal; (3) teaduskogude ning nendega seotud andmebaaside arendamine ning (4) muuseumi ja ülikooli rolli laiendamine teaduse tutvustamisel ja populariseerimisel erinevatele sihtgruppidele näituste, koolituste ja huvipäevade kaudu.

Nende suundade arendamise eelduseks oli eelarvevahendite hankimine muuseumile ja Tartu Ülikoolile rahvusvahelistest projektidest ja riiklikest programmist, 2007. a. loodud TÜ loodusmuuseumi struktuuriüksuste arendamine ning infrastruktuuri arendamine ja selle edasine kavandamine.

Infrastruktuuri osas jõudis Vanemuise 46 fuajees lõpule loodusmuuseumi info- ja müügi punkti remont. Selle lõplik sisustamine ja töölerakendamine jääb 2009. a. esimesesse poolde. Kavandamisel on ekspositsioonisaalide renoveerimine ning Vanemuise 46 muuseumihoone kui terviku arendamine, mis on võtmetähendusega muuseumi võimalustele TÜ ja selle teadustegevuse populariseerimisel ning loodusteaduskonna tutvustamisel. Jätkus loodusmuuseumi 2007. a. loodud struktuuriüksuste botaanika- ja mükoloogiamuuseumi ning näituste ja loodushariduse osakonna arendamine.

TÜ loodusmuuseumil on algatajana võtmeroll mitmetes **andmebaaside- ja loodusharidusalastes aktiivsustes**. Alustati Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna projekti EE0018 "*Estonian biodiversity database and information network supporting Natura 2000*" (2008-2010) elluviimist. Projekti juhtpartneriks on TÜ, keda esindab loodusmuuseum ning koostööpartneriteks Eesti Maaülikool, Eesti Looduseuurijate Selts ning Keskkonnaministeeriumi info- ja tehnokeskus. Projekti peamine eesmärk on Eesti elurikkuse andmebaaside ühildamine.

Andmebaasialase koostöövõrgustiku arendamisel oli oluline roll ka riiklikul programmil "Humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud", mille töörühmades, konverentsil ning publikatsioonide koostamises osalesid aktiivselt ka loodusmuuseumi asjatundjad. Tartu Ülikooli siseselt arendati koostööd andmebaaside alal mitmete töörühmadega loodusteaduskonnast ning käivitati koostöö andmebaaside arendamise ja tutvustamise

ning teaduse populariseerimise alal 2008. a. teisel poolel tööd alustanud bioloogilise mitmekesisuse tippkeskusega FIBIR ja genoomika tippkeskusega.

Andmebaaside arendamise tähtsaimaks tulemuseks on veebipõhise töölaua PlutoF esimese versiooni valmimine. Platvorm PlutoF 1.0 on mõeldud loodusteaduslike andmete veebipõhiseks sisestamiseks, vaatamiseks ja täiendamiseks. PlutoF talletab andmed relatsioonilisse andmebaasi, mis on üles ehitatud MySQL platvormile Red Hat Linux Apache httpd serveris. PlutoF sobib biosüsteematikutele, ökoloogidele, elurikkuse uurijatele jt. uurimisandmete haldamiseks alates välitöödest kuni molekulaarsete analüüsideni. Kevadel viidi läbi üle-eestiline PlutoF õppepäev kus osalesid kõik Eesti suuremate loodusteaduslike kogude kuraatorid. Välja anti PlutoF 1.0 värvitrukis juhend. 2008.a lõpuks oli PlutoF platvormi kasutajate nimekirjas üle 80 isiku Eesti peamistest ülikoolidest ja teistest loodusteaduslike kogusid omavatest või keskkonnakaitsega tegelevatest asutustest. Lisaks hakkasid liikide vaatlusandmeid üle veebi sisestama ka Tartu Ülikooli välipraktikumidel osalevad tudengid.

Loodushariduse vallas sai rahastusotsuse INTERREG IVA projekt “*COBWEB - Communicating the Baltic*” (2009-2011), mille eesmärgiks on Rootsi, Soome, Eesti ja Läti loodushariduskeskuste võrgustiku arendamine ning rändnäituse ideede ja õppevahendite ühine väljaarendamine. Ühtlasi avaldas INTERREGi sekretariaat III perioodi edukamate projektide tutvustuse, kus oli esile tõstetud ka Soome partneri MTT Agrifood Research ja TÜ loodusmuuseumi projekt "Maale õppima" aastaist 2006.-2007.

Õppekava toetavate programmide jt. loodushariduslike tegevuste osas toimus näituste ja loodushariduse osakonnas arenguhüpe. Valdavalt viie erineva Keskkonnainvesteeringute Keskuse projekti finantstoel arendati loodusmuuseumis välja mitmekesine õppekava toetavate loodusharidusprogrammide spekter erinevatele sihtgruppidele. Koostati 8 uut õppeprogrammi (“Linnud”, “Putukad”, “Eksootilised lemmikloomad”, “Okaspuud”, “Närlised”, “Vee-elustik”, “Elu areng Maal”, “Kivimid ja mineraalid”), mis hõlmavad sissejuhatavaid esitlusi, õppekogusid (käbid, putukad, närliste topised, kivimid, mineraalid ja kivistised) ning töölehti ja juhendeid praktiliseks tööks. Välja anti loodusmuuseumi huviteatmik, mis tutvustab loodusvaatluste tegemist ja kogude valmistamist. 2008. aastal viidi läbi 12 huvipäeva.

Omaette valdkonnaks on kujunenud ka loodusalaste koolituste läbiviimine õpetajatele, kus lisaks muuseumiõppele rakendatakse ka praktilist õpet looduses. Õpetajate täiendkoolituse ja elukestva õppe suunal registreeriti Haridus- ja Teadusministeeriumi nõudeid järgides TÜ loodusmuuseumi täiendkoolitusprogramm “Välivaatlused ja kollektsioonid loodushariduses”. Loodusmuuseum oli traditsiooniliselt õppebaasiks Tamme Gümnaasiumi loodusklassile, Tartu Keskkonnahariduskeskuse zooloogiaringle ja üliõpilastele. Lisaks avati geoloogiaringle ja botaanikaring põhikooli vanema astme ja gümnaasiumi õpilastele.

Näituste osas algatati koostöös TÜ ajaloo muuseumiga Haridus- ja Teadusministeeriumi teaduse populariseerimise programmi näitustesarja projekt "Elu ja keskkond: esimestest loomadest inimeseni", mille raames avati novembris loodusmuuseumis näitus “Dinosauruste maailm”, kus eksponeeriti Raul Lunia dinosauruste mudeleid iidsete

maastike kujutiste taustal ning mida toetas õppevahenditena töövihik “Dinosaurused ja teised” ja õpitoad. Näitus tutvustas dinosauruseid ning nende kaudu evolutsiooni ja keskkonnamuutusi geoloogilises minevikus. Samuti novembris avati koostöös polaaruurija Enn Kaupiga näitus “IV Rahvusvaheline Polaaraasta ja Eesti”, mis keskendus keskkonna- ja kliimamuutustele lähiminekis ja tänapäeval. Kevadhooajal osutus koolide hulgas väga populaarseks Keskkonnaministeeriumi toel ohustatud liikide konventsiooniga (CITES) kaitstud liikide näitus. Lisaks avati zooloogiamuuseumis näitus zooloogiaringi tegemistest, Friedrich Schmidti isikunäitus ning näitus kingitustest TÜ geoloogiamuuseumile ja geoloogia osakonnale.

Rahvusvahelise koostöö osas väärib esiletõstmist ulatuslik koostöö eksemplaride deponeerimise, andmebaaside ning vastava *know-how* alal Euroopa ja kogu maailma partneritega. Ka loodushariduse-alased koostöövõrgustikud on laienemas, eelkõige läbi ühisprojektide lähinaabritega Baltoskandias: Soome, Rootsi ja Lätiga.

Loodusmuuseumi teaduslikud kogud täienesid ekspeditsioonidelt Sambiassa, Kameruni, Ecuadori, Kanadasse, Iraani, Kuubale, Prantsusmaale jm, samuti välitöödelt Eestis ning eksemplaride vahetuste ja kinkimiste kaudu.

1. Personal

Töötajaid: 42 (seisuga 31.12.2008).

Täidetud ametikohti: 31,1.

2. Põhifondi suurus

Kogu suurus (säilikute arv) 1037000

3. Eelarve

I Tulud	Jääk	Eelarve	Eelarve	Täpsustatud	Laekumine	%	Korrigeeritud	Kulud	%
			Täpsustus	Eelarve			laekumine		
2. Tulud teadustegevusest									
2.1. Teadusteemade sihtfinantseerimine	0.0	900.0	-900.0	0.0	0.0	***	0.0	0.0	***
2.2. ETF grandid	84.2	180.0	0.0	180.0	693.3	385.2	777.5	694.1	89.3
2.3. Teadus- ja arenduslepingud	73.3	300.0	0.0	300.0	376.3	125.4	449.7	564.3	125.5
2.4. Välislepingud- ja grandid	-1,430.6	1,160.0	0.0	1,160.0	1,350.3	116.4	-80.3	928.6	-1156.6
2.5. Muu teadustegevus	62.5	2,300.0	0.0	2,300.0	2,447.2	106.4	2,509.6	2,507.1	99.9

(riiklikud programmid)									
2.6. Baasfinantseerimine	5.5	0.0	0.0	0.0	0.0	***	5.5	5.5	100.0
2.7. Infrastruktuurikulude sihtfinantseerimine	0.0	258.7	-258.7	0.0	0.0	***	0.0	0.0	
Kokku tulud teadustegevusest	-1,205.0	5,098.7	-1,158.7	3,940.0	4,867.1	123.5	3,662.1	4,699.7	128.3
3. Piletite müük	0.0	225.5	0.0	225.5	128.3	56.9	128.3	128.3	100.0
4. Tulud üldfondist	-280.3	3,424.2	400.0	3,824.2	3,824.2	100.0	3,543.9	3,964.5	111.9
5. Arengufond	312.4	345.0	0.0	345.0	244.7	70.9	557.2	685.1	123.0
6. Eraldis arengufondi	0.0	-345.0	0.0	-345.0	-244.7	70.9	-244.7	-244.7	100.0
Tegevustulud kokku	-1,172.8	8,748.4	-758.7	7,989.7	8,819.6	110.4	7,646.8	9,232.8	120.7
II Kulud	Jääk	Eelarve	Eelarve	Korrigeeritud	Jooksev	Jooksva eelarve täitmine		Jooksev	
			Täpsustus	eelarve	eelarve	Kulud	%	Jääk	
1. Tööjõukulud	0.0	5,198.4	-933.1	4,265.3	4,708.4	5,650.3	120.0	-942.0	
1.1. Palgakulud	0.0	3,899.8	-700.0	3,199.8	3,532.1	4,213.3	119.3	-681.2	
1.2. Sotsiaalmaksud	0.0	1,286.9	-231.0	1,055.9	1,165.6	1,394.9	119.7	-229.3	
1.3. Töötuskindlustus	0.0	11.7	-2.1	9.6	10.6	12.6	119.3	-2.0	
1.4. Teadusstipendiumid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	29.5	***	-29.5	
2. Koolitus ja lähetused	0.0	310.0	0.0	310.0	342.2	260.9	76.2	81.3	
3. Kantselei- ja majanduskulud	-1,172.8	1,000.0	174.4	1.6	123.5	965.6	781.6	-842.1	
4. Sisseostetud õppe- ja teadustöö	0.0	100.0	0.0	100.0	110.4	67.7	61.3	42.7	
5. Transpordikulud	0.0	40.0	0.0	40.0	44.2	56.3	127.4	-12.1	
6. Külaliste vastuvõtukulud ja erisoodustused	0.0	80.0	0.0	80.0	88.3	21.9	24.8	66.4	
7. Investeeringud põhivarasse	0.0	160.0	0.0	160.0	176.6	151.5	85.8	25.1	
8. Muud tegevuskulud	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	124.6	***	-124.6	

8.1. Kaasfinantseerimine (teistesse struktuuriüksustesse)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	123.5	***	-123.5
8.2. Muud tegevuskulud	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	***	-1.0
9. Ruumide kulud	0.0	1,422.6	0.0	1,422.6	1,570.4	1,496.7	95.3	73.6
9.1. Ruumide kulud	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	52.2	***	-52.2
9.2. Ruumide kulud (sisekäive)		1,422.6	0.0	1,422.6	1,570.4	1,444.5	92.0	125.8
10. Üldkulude eraldis	0.0	437.4	0.0	437.4	482.8	437.4	90.6	45.4
Tegevuskulud kokku	-1,172.8	8,748.4	-758.7	6,816.9	7,646.8	9,232.8	120.7	-1,586.1

4. Muuseumikülastuse statistika

4.1. Külastajate koondstatistika

Kokku külastajaid: **16445**

Zoologiamuuseum:

~15 936 külastajat, lisaks üliõpilased.

Geoloogiamuuseum:

5155 piletiga külastajat; lisaks üliõpilased TÜ loodusteaduskonnast; Eesti Maaülikoolist, kõrgemast sõjakoolist.

Õppetööga seotud muuseumikülastused (õpilased, õpetajad):

Aivo Tamm 2620 õpilaskülastust (zooloogiaring ja Tamme Gümnaasium)

Mati Martin 120 õpilaskülastust (HTG jm)

4.2. Ekskursioonid

Kokku 105, sealhulgas:

- zoologiamuuseumis 81
- geoloogiamuuseumis 24

4.3. Osalejate arv muuseumipedagoogilistes tundides

- 1280 õpilast (74 gruppi)
- õpetajakoolitustel 259 õpetajat
- huvipäevadel 914 osalejat (12 huvipäeva)

5. Ekspositsioon ja näitused

5.1. Püsinäitus

Geoloogiamuuseumis on eksponeeritud:

- Eesti geoloogia (aluspõhja ja kvaternaari stratigraafia ja paleontoloogia - ca 1000 museaali)
- Üldine paleontoloogia (üle 750 museaali tervest maailmast)
- Mineraalid (rohkem kui 500 näidist esindab ca 250 mineraali)
- Meteoriidid (kokku 93 näidist)
- Eesti maavarad

Zoologiamuuseumis on eksponeeritud:

- Jääajajärgne fauna kujunemine
- Võrdlev anatoomia-morfoloogia
- Terraariumid-akvaariumid

5.2 Ajutised näitused

Vanemuise 46 fuajees:

- Seenenäitus
- Näitus Rahvusvaheline Polaaraasta 2008 ja Eesti

6. novembril avati näitus "IV Rahvusvaheline Polaaraasta ja Eesti". IV Rahvusvaheline Polaaraasta (IV RPA 2007-2008) on üks ambitsioonikamaid kaasaegseid rahvusvahelisi teadusprogramme, milles osalevad teadlased 63 riigist 228 projektiga. IV RPA hõlmab uuringuid nii Arktikas kui ka Antarktikas ning kinnitab nende piirkondade olulisust Maa süsteemi teaduste kompleksis. Mõistmaks meie planeedi toimimist ja inimeste mõju sellele, on kriitiline osa just polaarialadel tehtaval teadusel. Ühtlasi on polaarialad suurepäraseks Maal minevikus valitsenud kliima- ja keskkonnatingimuste arhiivid ning ainulaadsed vaatlusalad paljude maiste ja kosmiliste nähtuste tarvis.

Geoloogia muuseumis:

- Näitus „Raul Lunia dinosaurused“

Koostöös TÜ ajaloo muuseumiga algatati Haridus- ja Teadusministeeriumi teaduse populariseerimise programmi näitustesarja projekt "Elu ja keskkond: esimestest loomadest inimeseni", mille raames avati novembris loodusmuuseumis näitus "Dinosauruste maailm", kus eksponeeriti Raul Lunia dinosauruste mudeleid iidsete maastike kujutiste taustal ning mida toetas õppevahenditena töövihik "Dinosaurused ja teised" ja õpitoad. Näitus tutvustas dinosauruseid ning nende kaudu evolutsiooni ja keskkonnamuutusi geoloogilises minevikus.

- 14. mail avati näitus "Kingitused TÜ geoloogiamuuseumile ja geoloogia osakonnale". Näituse eesmärgiks oli kinkijate tänamine ja tähelepanu osutamine kingitustele.
- 27. augustil avati Eesti geoloogia rajaja akadeemik Friedrich Schmidt'i isikunäitus. 2008. aastal möödus 100 aastat Eesti Vara-Paleosoikumi geoloogia ja

paleontoloogia väljapaistva uurija Friedrich Schmidti surmast ning 150 aastat tema esimese, põhjapaneva geoloogilise töö ilmumisest.

Zooloogia muuseumis

- Näitus „Zooloogiaringi tegemised“
- CITES-i liikide näitus

5.3. Museaalide deponeerimine muuseumist välja

- Muuseumi materjale on välja antud uurimiseks Uppsala Ülikooli, prof. J. S. Peel'ile ja dr J-O. R. Ebbestadile, Woosteri Ülikooli (USA) professorile Mark A. Wilsonile, Belgia Loodusteaduste Instituudi Paleontoloogia osakonda Dr. Paul Sartenaer'ile, TTÜ Geoloogia Instituudi teaduritele; Läti Loodusmuuseumisse, dr. Ivars Zupinsile ja ajutiseks eksponeerimiseks TÜ zooloogiamuuseumisse ja Vilsandi Rahvusparki.
- 1 tüüpeksemplaride laenuaotlus on menetluses (Venemaalt);
- Vertebratide kollektsioonide osas toimus 1 deponeerimine (EMÜ-le).

5.4. Fondides asuvate museaalide tutvustamine

- Vertebratide kollektsioonid - Visiite 8 (EMÜ anatoomid, TÜ arheoloog, Inglismaa vaalaurija, Jaanus Remm mitu korda), laene umbes 50 (suurem osa on Zooloogia osakonna õppetöök), deponeerimine 1 (EMÜ);
- Selgrootute kollektsioonid – Visiite väljastpoolt Tartu Ülikooli 18;
- TÜ kraadiõppurite poolt kasutatakse kogusid sageli kohepeal.

6. Muuseumi kogude viitamine teadustöodes, teadustöö ja populariseerimine

Loodusmuuseumide üheks esmaseks prioriteediks on teaduskogude kättesaadavaks tegemine uurimistööks, soodustades sellega teadustegevust nii TÜs kui rahvusvahelise koostöö raames. Samuti on muuseumi üheks missiooniks teaduse populariseerimine kogude ja nendega seotud andmebaaside toel.

Käesolevasse kirjanduse loendisse on koondatud muuseumi kogudega seotud publikatsioonid, vastavalt ETIS-e nomenklatuurile. Publikatsioonide autorite hulgas esinevad muuseumi töötajad, on märgitud rasvases kirjas ning teised TÜ töötajad alla joonitud.

6.1. Artiklid

1.1. Artiklid, mis on kajastatud ISI Web of Science andmebaasis:

Köster, E., Bitocchi, E., Papa, R., Pihu, S. 2008. Genetic structure of the *Anthyllis vulneraria* L. s. l. species complex in Estonia based on AFLPs. Central European Journal of Biology, 3(4), 442 - 450.

Otálora, M.A.G., Martínez, I., Molina, C.M., Aragón, G., Lutzoni, F. 2008. Phylogenetic relationships and taxonomy of the *Leptogium lichenoides* group (Collemales, Ascomycota) in Europe. *Taxon* 57(3) pp. 907-1E(-905)

Pihu, S., Öpik, M., Kook, E., Reier, Ü. 2008. (accepted). Morphological and genetic relationships of *Myosotis laxa* ssp. *baltica* and ssp. *caespitosa*, and typification of *M. laxa* ssp. *baltica*. *Acta Societatis Botanicorum Poloniae*

Plado, J.; Preeden, U.; Puura, V.; Pesonen, L. J.; Kirsimäe, K.; Pani, T.; Elbra, T. 2008. Palaeomagnetic age of remagnetizations in the Silurian dolomites, Rõstla quarry, central Estonia. *Geological Quarterly*, 52(3), 213 - 224.

Reese Næsborg, R. 2008. Taxonomic revision of the *Lecania cyrtella* group based on molecular and morphological evidence. *Mycologia* 2008 100: 397-416.

Tedersoo L, Jairus T, Horton BM, Abarenkov K, Suvi T, Saar I, Kõljalg U. 2008. Strong host preference of ectomycorrhizal fungi in a Tasmanian wet sclerophyll forest as revealed by DNA barcoding and taxon-specific primers. *New Phytol.* 180: 479-490.

Tedersoo L, Suvi T, Jairus T, Kõljalg U. 2008. Forest microsite effects on community composition of ectomycorrhizal fungi on seedlings of *Picea abies* and *Betula pendula*. *Environ. Microbiol.* 10: 1189–1201.

Thüs, H. & Nascimbene, J. 2008. Contributions toward a new taxonomy of Central European freshwater species of the lichen genus *Thelidium* (Verrucariales, Ascomycota). *The Lichenologist*, 40(6), pp 499-521.

Tinn, O., Oakley, T. H. 2008. Erratic rates of molecular evolution and incongruence of fossil and molecular divergence time estimates in Ostracoda (Crustacea). *Molecular Phylogenetics and evolution*, 48, 157-167

1.2. Artiklid teistes rahvusvahelistes teadusajakirjades, millel on registreeritud kood, rahvusvaheline toimetatus, eelretsenseerimine, rahvusvaheline levik ja avatus kaastöödele:

Davydov, E. A. & Zhurbenko, M. P. 2008. Contribution to Umbilicariaceae (lichenized Ascomycota) studies in Russia. I. Mainly arctic species, *Herzogia* 21, 157–166.

Farkas, E. & **Suija, A.** 2008. The species of the former *Toninia coeruleonigricans* group in Estonia. - *Folia Cryptogamica Estonica*, 44, 33 - 36.

Ingerpuu, N., Maasikpalu, K. & Vellak, K. 2008. Morphology and habitat properties of *Tortula lingulata* in Estonia. - *Folia Cryptogamica Estonica* 44: 49 - 54.

Kukk, E. 2008. Taxonomy of *Cosmarium* Ralfs ex ralfs 1848. – *Biologia. Sect. Botanica Bratislava*.

Leppik, E. & Jüriado, I. 2008. Factors important for epiphytic lichen communities in wooded meadows of Estonia. - *Folia Cryptogamica Estonica* 44: 75-87.

Pärtel, K. & Pöldmaa, K. 2008. New Estonian records. Helotiales, Ascomycota. *Folia Cryptogamica Estonica* 44: 155.

Randlane, T., Jüriado, I., Suija, A., Lõhmus, P. & Leppik, E. 2008. Lichens in the new Red List of Estonia. - *Folia Cryptogamica Estonica* 44: 113-120.

1.3. Teadusartiklid Eesti ja teiste riikide eelretsenseeritavates teadusajakirjades, millel on kohalik toimetuskolleegium või teadusartiklid Eesti kultuurile olulistes ajakirjades Akadeemia, Looming ja Vikerkaar.

Kukk, E., Pakarinen, P. 2008. Soome loodusuurijate sidemetest enne 1940. aastat. *Akadeemia* 11:2461-2491.

2.3. Dissertatsioonide seerias ilmunud dissertatsioonid

Saag, L. 2008. Taxonomica and ecologic problems in the genus *Lepraria* (Stereocaulaceae, lichenised Ascomycota. *Dissertationes Biologicae Universitatis Tartuensis* 146, 175 pp.

3.2. Artiklid/peatükid lisas mitte loetletud kirjastuste välja antud kogumikes

Hints, O., **Isakar, M.,** Hints, R. 2008. Eesti geoloogilised kollektsioonid. Kogumikus: Parmasto, E., Viikberg, J. (toim.) Eesti humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud. Seisund, kasutamine, andmebaasid. Tartu, 2008, lk. 181-200.

Isakar, M. 2008. Eelajaloolise maailma kivistunud loomad. Kogumikus: Kalamees-Pani, K., Pani, T., Kübar, K. (toim.) Loodusmuuseumi huviteatmik, Tartu, lk. 6-7

Kalamees-Pani, K., Pani, T., Kübar, K. (toim.) Loodusmuuseumi huviteatmik, Tartu, 16 lk.

Maran, T. 2008. Mimikri semiootika. Tartu Ülikooli kirjastus, 218 lk.

Martin, M., Luig, J., Ruusmaa, J., Heidemaa, M. 2008. Eesti putukate levikuatlas 3. Kiililised – Odonata. Tartu, 64 lk.

Meidla, T., Tinn, O. (2008). Distribution of Upper Ordovician ostracods. Pöldvere, A (Toim.). Männamaa (F-367) drill core Seeria: Estonian Geological Sections (24 - 27). Geological Survey of Estonia.

Miljutin, A. & Lehtonen, J.T. 2008. Probability of competition between introduced and native rodents in Madagascar: An estimation based on morphological traits. – *Estonian Journal of Ecology*, 57(2): 133–152.

Miljutin, A. 2008. Trends of specialization in rodents: the five-toed jerboas, subfamily *Allactaginae* (Dipodoidea, Rodentia). – *Acta Zoologica Lituanica*, 18(4):237–248.

Miljutin, A. 2008. How to describe the space utilization and feeding strategies of mammals? 7th Baltic Theriological Conference. Abstracts: 66–67 (teesid).

Pani, T. 2008. Mineraale Eestist. Kogumikus: Kalamees-Pani, K., Pani, T., Kübar, K. (toim.) Loodusmuuseumi huviteatmik, Tartu, lk. 4-5

3.5. Artiklid/ettekanded, mis on avaldatud kohalikes konverentsikogumikes

Puura, I. 2008. Elu ajamustrid. *Schola Biotheoretica*, 34, 66-67.

Reier, Ü; Pärtel, M. 2008. Eesti botaanilised kollektsioonid. Parmasto, E.; Viikberg, J. (Toim.). Eesti humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud. Seisund, kasutamine, andmebaasid. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

Tinn, O. 2008. Segadused Cope'i reeglga - kas psühholoogiline artefakt või on suurem tõepoolest parem? *Schola Biotheoretica*, 34, 54-58.

4.2. Teiste teadusväljaannete toimetamine

Vanatoa, A., Puura, I. (toim.). 2008. Seadused bioloogias. *Schola Biotheoretica*, 34. Eesti Looduseuurijate Selts, Tartu Ülikooli ökoloogia ja maateaduste instituut, TÜ loodusmuuseum, Tartu, 107 lk.

5.2. Konverentsiteesid, mis ei kuulu valdkonda 5.1.

Tinn, O., Meidla, T., Ainsaar, L., Pani, T. (2008). Exceptionally preserved algal flora from the Silurian of Estonia. In: Geografija. Geologija. Vides zinatne: Referatu tezes: Latvijas Universitates 66. zinātniska konference. Rīga: Latvijas Universitate, Akadēmiskais apgads, 2008, 235 - 236.

Tinn, O., Meidla, T., Ainsaar, L., Pani, T. (2008). The Lagerstätte of algal flora from the Silurian of Estonia. In: Abstracts: The Palaeontological Association, 52nd Annual Meeting; University of Glasgow; 18th-21st December 2008, (The Palaeontological Association Newsletter; 69), 83.

Tinn, O., Meidla, T., Ainsaar, L., Pani, T. (2008). Exceptionally preserved algal flora from the Silurian of Estonia. International conference. Development of Early Paleozoic

biodiversity: role of biotic and abiotic factors, and event correlation. Moscow, Russia; 26-28 June, 2008. Moscow: KMK Scientific Press Ltd., 2008, 115 - 116.

6.3. Populaarteaduslikud artiklid

Abarenkov, K., Kõljalg, U., Parmasto, E., Kuslapuu, A. 2008. PlutoF 1.0. Veebi-töölaud andmete sisestamiseks, toimetamiseks ja vaatamiseks (vaatlused, kollektioonid, liigid jt. taksonid, DNA-andmed jm). Kasutusjuhend looduseuurijale. 62 lk. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kalda, A. (koostaja) 2008. Emeriitdotsent Erich Kuke trükitööde nimestik. Tartu Ülikooli Kirjastus, Tartu. 22 lk.

Krall, H., **Kalda, A.** 2008. Livia-Maria Laasimer 90. Samblasõber 11:28-31

Kukk, E. 2008. Ootamatusi täis Mongoolia. Samblasõber 11: 13-19.

Kõljalg, U. 2008. Mükoloogia rahvuskollektsioon – ülevaade suurematest kogudest. Lk 201-214. Kogumikust: Eesti humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud. Seisund, kasutamine, andmebaasid. Toim. E. Parmasto & J. Viikberg. 239 lk. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Martin, M., Luig, J. 2008. Soo-kärjeherilane oma majale katust ei ehita. – Eesti Loodus, juuli 2008, 24-26.

Reier, Ü., Reintal, M. 2008. Kuidas koguda taimi ja teha herbaariumi. Kalamees-Pani, K., Pani, T., Kübar, K. (Toim.). Loodusmuuseumi huviteatmik. Loodusvaatlused ja kogud. (8 - 9). Tartu: Eesti Loodusfoto

Reier, Ü., Sellin, A. 2008. Mõista, mõista, kes see on: tolmuterad on, aga õisi ei ole, seemned on, aga vilju ei ole? Eesti Loodus, 12, 48 – 50.

Saar, I., Suija A. (eds.). 2008. XVII Symposium of the Baltic Mycologists and Lichenologists. Estonia, Saaremaa, Mändjala, 17-21 September 2008. Abstracts. Tartu University Publishing, Tartu.

Suurväli, M., **Kalamees, K.** 2008. TÜ loodusmuuseum jagab keskkonnaharidust. Keskkonnaleht 12.2008

Tamm, H. 2008. Loodusmuuseum sai Jaak Palumetsa herbaariumi. Tartu Ülikool, 1.02.2008

Tinn, O. 2008. Selgrootute kivistunud selgroot. Eesti Loodus, 3, 20 - 23.

6.4.

1. Thüs, H. & Schultz, M. 2008. Süßwasserflora von Mitteleuropa, Bd 21/1: Fungi, 1. Teil: Lichens. 225 pp.

Õppevahendid

Põldsaar, K., Tinn, O. (2008). Dinosaurused ja teised. Töövihik Tartu Ülikooli loodusmuuseumi näituse "Raul Lusia dinosaurused" juurde. Tartu, Tartu Ülikool, 16 lk.

Koostatud on 8 uudset õppeprogrammi (Linnud, Putukad, Eksootilised lemmikloomad, Okaspuud, Närilised, Vee-elustik, Elu areng Maal, Kivimid ja mineraalid).

Õppeprogrammide koosseisus esitlused (Powerpoint), töölehed ja juhendid, õppekogud (käbid, putukad, näriliste topised, kivimid ja mineraalid). Programmide koostamisel ja läbiviimisel osalesid: **Küllli Kalamees, Mare Isakar, Aivo Tamm, Sergei Põlme, Margit Reintal, Ülle Reier, Tõnu Pani.**

Muuseumitöölehed TÜ Zooloogia- ja Geoloogiamuuseumis (koostajad **Küllli Kalamees, Aivo Tamm, Mare Isakar, Tõnu Pani**)

Trükis 32 lk A5. TÜ loodusmuuseumi Huviteatmik. Loodusvaatlused ja kogud. Tometajad: **K.Kalamees, T. Pani, K.Kübar.**

Konsultatsioonid

Raamatu: Minu esimene DINOSAURUSERAAMAT. Larousse. Valgus, 2008.
Konsultant **M. Isakar.**

6.2. Ettekanded

Farkas, E. & Suija, A. 2008. Species of the former "Toninia coerleonigrans" group in Estonia. XVII Symposium of the Baltic Mycologists and Lichenologists. Estonia, Saaremaa, Mändjala, 17-21 September 2008. Abstracts. (posterettekanne)

Jüriado, I., Liira, J., Paal, J. & Suija, A. 2008. Diversity of epiphytic lichens in boreo-nemoral forests in northern Europe: the effect of substrate-related factors and stand environmental conditions. IAL6 Abstracts. 13-19, 07.2008, California, USA. (posterettekanne)

Kalamees, K. Ettekanne EBÜ talvapäevadel veebr. 2008 (80 õpetajat osalemas)

Kalamees, K. "Keskkond teab" konverentsil okt. 2008 Käärikul (300 õpetajat osalemas)

Kõljalg, U. Mükoloogia rahvuskollektsioon – riikliku programmi ideest teostuseni. Ettekanne konverentsil: Teaduskollektsioonid – minevik tuleviku teenistuses. 12. nov. 2008 Tallinnas Rahvusraamatukogus.

Leppik, E. & Nõmm, M. 2008. Lichen communities in cultural landscapes of Saaremaa. XVII Symposium of the Baltic Mycologists and Lichenologists. Estonia, Saaremaa, Mändjala, 17-21 September 2008. Abstracts. (suuline ettekanne)

Miljutin, A.- Võetud osa 7. Balti Terioloogia Konverentsi töös (1–5.10) stendiettekandega „How to describe the space utilization and feeding strategies of mammals?”

Reier, Ü. Eesti botaanilised kogud maailma taimeteaduses. Suuline ettekanne. Konverents "Teaduskollektsioonid - minevik ja tuleviku teenistuses". Eesti, Tallinn, Eesti Rahvusraamatukogu 12.11.2008

Reier, Ü., Pihu, S. Taasiseseisvunud Ukrainaga botaanilisi sidemeid taastamas. Ettekanne Eesti Looduseuurijate Seltsi botaanikasektsioonis 26.11.2008 Tartus TÜ ÖMI botaanika osakonnas Lai tn. 40

Suija, A., Perez-Ortega, S. & Crespo, A. 2008. The first outline of the phylogeny of the lichenicolous genus *Abrothallus* (Ascomycota) based on nuITS. IAL6 Abstracts. 13-19, 07.2008, California, USA. (suuline ettekanne)

Vellak, K., Nagel, M. & Ingerpuu, N. 2008. Growth of *Sphagnum wulfianum* Girg. 4th International conference on the Biology of Sphagnum, 1.-13.08. 2008, Juneau, Anchorage and Kenai Peninsula, Alaska, USA. (suuline ettekanne)

6.3. Konverentside, seminaride, teadustemaatiliste ürituste korraldamine

- A.Miljutin - Võetud osa 7. Balti Terioloogia Konverentsi organiseerimises.
- A.Miljutin - Võetud osa 7. Balti Terioloogia Konverentsi artiklite kogumiku toimetamises.
- Botaanika-mükoloogia muuseumi kogude tutvustamine AHHA-keskuse poolt korraldatud Euroopa Teadlaste Öö raames 26.09.08 (M.Reintal, K.Orav, Ü.Reier). Näitus "Kõrged kõrrelised, tuumakad terad" ja videoloeng "Maailma taimed I. Eksootilised üheidulehelised" , kokku mõnisada osavõtjat.)
- 26.09.08 toimus Teadlaste Öö raames üritus „Salapärase roomajate öö – dinosaurustest madudeni“, millest võttis osa u. 700 inimest.
- Aino Kalda ja Silvi Eilart osalesid 19-20. aug. 2008 Moostes MoKS-i kunstialasel sümposiumil AVAMAA, kus tutvustasid ümbruskonna taimi rõhuasetusega inimtegevusest rikutud taimestu taastumisel.
- XVII Symposium of the Baltic Mycologists and Lichenologists, Estonia, Saaremaa, Mändjala, 17-21.09.2008.
- Teaduskollektsioonid – minevik tuleviku teenistuses. 12. nov. 2008 Tallinnas Rahvusraamatukogus (osalejad: Ü.Reier, M.Reintal, A.Kalda, S.Eilart, K.Pärtel, K.Vellak, U.Kõljalg, K.Põldmaa).

- TÜ loodusemuuseumi huvipäeva „Okaspuud” korraldamine 26.01.08 (Ü.Reier, M.Reintal; näitus Botaanika-ja mükoloogia muuseumis ja ekskursioonid TÜ Botaanikaia kogudes, kokku ca 150 osavõtjat).

6.5. Teadusgrantide täitmine, osalemine teadusprojektides, koostööprojektides ja lepingutes

Rahvusvahelised koostööprojektid

Norra-EMP finantsmehhanismi projekt EE0018 “Estonian biodiversity data base and information network supporting Natura 2000”, koostööpartnerid EMÜ, LUS, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus, projekti juht **Ivar Puura** (2008-2010).

Eesti Teadusfondi (ETF projektid):

- Skeleti ehitamine ja biomineralisatsioon anneliididel, selle evolutsiooniline ja ökoloogiline tähendus (ETF6623), projekti põhitäitja **M. Isakar**
- ETF grant “Liikide piiritlemine, spetsialiseerumine ja fülogeneetilised suhted lihhenikoolsete seente perekondades Abrothallus (incertae sedis, Ascomycota) ja Vouauxiomyces (Deuteromycota)” (vastutav täitja **A. Suija**)
- ETF grant “Liikide piiritlemine ja nende indikatsiooniline väärtus samblike sugukonnas Parmeliaceae (lihheniseerunud kottseened)”. (vastutav täitja T. Randlane, täitja E. Leppik)
- ETF grant “Liigilise mitmekesisuse püsimise võimalused muutunud majandustegevusega märgalade taimekooslustes” (vastutav täitja **K.Vellak**, põhitäitja **M.Sarv**)
- ETF 6046 Erinevate kultiveerimisviiside mõju metsamarjade produktiivsusele, saagi kvaliteedile ja keskkonnale. Mustika- ja pohlasortide aretus (vanemteadur **T.Paal**, EMÜ, 2005 - 2008) (Põhitäitja **Ü.Reier**)
- ETF grant Peremehespetsiifilisus mõningatel seenesugukonna *Hypocreaceae* esindajatel: evolutsioonilised ja taksonoomilised aspektid (vastutav täitja **K.Pöldmaa**)

Projektid riiklikus humanitaar- ja looduskogude programmis:

- Tartu Ülikooli geoloogiamuuseumi kogude seisundi ja säilitustingimuste parandamine ning ekspositsiooni kaasajastamine (projektijuht **Mare Isakar**)
- Tartu Ülikooli samblike herbaariumi renoveerimise ja andmebaasistamise II etapp. Riiklik programm: Humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud (vastutav täitja **A. Saag**.)
- Tartu Ülikooli vetikate ja sammalde kogude inventeerimine ja avalikustamine Riiklik programm: Humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud (vastutav täitja **K.Olli**, põhitäitjad **E.Kukk**, **T.Kupper**, **K.Vellak**, **L.Vent**).
- HTM poolt koordineeritud Riikliku programmi Humanitaar ja loodusteaduslikud kogud projekti TÜ soontaimede herbaariumi taasavamine rahvusvahelisele teadusele (prof. **M.Pärtel**, 2004-2008) Põhitäitjad **A.Kalda**, **S.Eilart**, **M.Reintal**,

E.Köster, **Ü.Reier**, **M.Laane** (lapsepuhkusel), projektiga osaliselt seotud **T.Talve**, **S.Pihu**.

- Tartu Ülikooli Zooloogiamuuseumi kogude seisundi ja säilitustingimuste parandamine ning ekspositsiooni kaasajastamine (vastuav täitja **J.Luig**, põhitäitjad **A.Miljutin**, **E.Õunap**)

Keskkonnainvesteeringute keskuse projektid

- KIKi projekt "TÜ Geoloogiamuuseumi infovahetuse ja programmide arendus" (projektijuht **Mare Isakar**)
- 2008-2009 KIKi projekt - Zooloogiaalased õppekursioonid noortele- Käisime Ilmatsalu linnurajal, Võrumaal Paganamaal ja Pähni loodusmajas ning Alam-Pedja Looduskaitsealal ja Palupõhja looduskeskus. Projektijuht **A.Tamm**
- Huvipäevad ja noorteseminarid TÜ loodusmuuseumis. (2008-9) Projektijuht **K.Kalamees**
- Huvipäevad TÜ loodusmuuseumis (2007-8) Projektijuht **K.Kalamees**
- Õppekava täiendavad programmid TÜ loodusmuuseumis Projektijuht **K.Kalamees**
- Õppekava täiendavad loodusprogrammid TÜ loodusmuuseumis 2. Projektijuht **K.Kalamees**
- "LIFE-Nature projekti "Prioriteetsete metsaelupaigatüüpide kaitse Eestis" raames rajatud metsa taastamise püsiseirealadel samblike, soontaimede ja sammalde kordusseire". Vastutava täitja Ede Leppik ja täitja **Margit Reintal** (Loodusmuuseum).

Muud arendusprojektid

- I kaitsekategooria kaitsealuse taime *Rubus arcticus* liigi kaitse tegevuskava uuendamine Projekti juht **Ü.Reier**. Keskkonnaministeerium.
- Eesti-Prantsuse teadus- ja tehnoloogiaalase koostööprogrammi Georges-Frédéric PARROT reisigrant 2007-2008 Arbuskulaar-müloriisete seente mitmekesisus - globaalne võrdlus ja inimõju (vastutav täitja prof. **M. Zobel**, põhitäitja **Ü.Reier**).
- Tartu linnas ümberasustatud aasnelgi uuring soodsa seisundi tagamiseks. Projekti juht **Ü.Reier**. Tartumaa Keskkonnateenistus.

Rakendusprojektid

- Tegevuskava Rumpo kaitsealuste ja haruldaste samblike kasvualade kaitseks. Vastutav täitja **A. Suija**. Tellija Riiklik Looduskaitsekeskus. Projekti ülesanne oli kaardistada kaitsealused liigid Vormsi Rumpo poolsaarel ning seada sisse I kaitsekategooriasse kuuluva hariliku tundrsambliku (*Flavocetraria cucullata*) seire.

- Kurtna, Aseri ja Päite maastikukaitseala samblike inventuur. Vastutav täitja **A. Suija**. Tellija Riiklik Looduskaitsekeskus. Projekti eesmärgiks oli koostada nimekiri kolme Ida-Virumaa kaitseala leitud samblikest.
- Riiklikule Looduskaitsekeskuse Järva-Lääne-Viru regioonile valmib projekt "Lahemaa sammalde inventuur" (vastutav täitja Tiiu Kupper). Projekti põhiülesandeks on võtta kokku kõik seni teadaolev oluline info Lahemaa tähelepanuväärsetest sammaldest, kaardistada andmed ning inventeerida etteantud välitööpäevadel uuringus selgunud olulisemaid kohti. Projekti kestvus on 28. märts 2008 - 1. aprill 2009. Projekti vahearuanne oli 19. mai 2008, praegu on valmimas lõpparuanne ning tulemused vastavad projektis püstitatud eesmärkidele. Anti kirjandusest ülevaade, koostatakse kaardikihid samblaandmetega ning lisaks leiti selle projekti raames mitu Eestile uut samblaliiki ning mitmeid uusi leiukohti haruldastele samblaliikidele.
- Lahemaa samblike inventuur. Tellija Riiklik Looduskaitsekeskus. Vastutav täitja I. Jürjado, põhitäitja **A. Suija**.
- Viieristi LKA, Odalätsi MKA ja Kaugatoma-Lõo MKA seene- ja samblikukoosluste inventeerimine. Tellija Riiklik Looduskaitsekeskus. Vastutav täitja I. Saar, põhitäitja **A. Suija**.
- Riikliku eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire alaprogramm „Põlendike kooslused: seened“. Vastutav täitja Kadri Põldmaa.
- Äsjaste põlengualade ning põlengualadel kasvavate noorte metsade hulgast valiti seirealad Põja-Kõrvemaa MKA, Puhatu ja Karula looduskaitsealadel. Püsiprooviruutudel registreeriti seeneliigid ja nende ohtrus, tuvastades seejuures mõningaid Eestile uusi või haruldasi seeneliike.

6.6. Teadusorganisatsiooniline tegevus (konverentside korraldamine, osavõtt toimetus-kolleegiumide tööst, osalemine erinevates nõukogudes, erialastes seltsides jms)

Ühiskondlik/administratiivne tegevus

Rahvusvaheline Geoloogia Ajaloo Komisjon (INHIGEO) – T. Pani

Tartu Ülikooli ajaloo komisjon – M. Isakar, J. Luig

Eesti Teaduste Akadeemia Looduskaitse Komisjon – I. Puura

Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumi keskkonnahariduse edendamise töörühm – I. Puura

Keskkonnaministeeriumi Nord Streami gaasijuhtme keskkonnamõju hindamise töörühm – I. Puura

Kuulumine teadus- ja erialaseltsidesse:

Eesti Loodusuurijate Selts – M. Isakar, T. Pani, I. Puura (LUSi teoreetilise bioloogia sektsiooni ja loodushariduse komisjoni esimees), J.Luig, A.Tamm, M.Martin, A.Miljutin

Eesti Paeliit – M. Isakar

Eesti Muuseumiühing – T. Pani

Eesti Geoloogia Selts – T. Pani

Eesti Terioloogiaselts – A.Miljutin
Vene Teaduste Akadeemia Terioloogiaselt – A.Miljutin

7. Õppetöö

7.1. Muuseumipedagoogiline töö (uued ja kestvad programmid)

- Õppeprogrammid: kokku 864 osalejat
sh 586 zool ja bot baasil (2-4 h, 37 gruppi)
sh 278 geoloogia baasil (2-8 h, 16 gruppi)

Linnud	77	5 gruppi	a`4h ZM ja väliõpe
Putukad	79	5	a`4h ZM
Okaspuud	59	5	a`4h BM ja väliõpe
Lemmikloomad	67	5	a`4h ZM
närilised	117	6	a`3h ZM
vee-elustik	138	9	a`3h ZM ja väliõpe
elu areng Maal	103	5	a`2-4h GM
kivimid ja mineraalid	84	7	a`2-3h GM
kivimid ja mineraalid/elu areng Maal	91	4	a`8h GM ja väliõpe
Zooloogiamuuseum	45	2	a`2h ZM (muus. töölehed)
Kokku õppeprogrammid		53 gruppi	

- Muuseumitund (Loomad talvel) 416 osaletjat, 21 gruppi, a`2-3h ZM (temaatiline ekskursioon, tasuline)

Õppeprogramme ja muuseumitunde juhendasid Külli Kalamees, Sergei Põlme, Aivo Tamm, Mare Isakar, Tõnu Pani, Margit Reintal.

- Koolitused: kokku 180 õpetajat, 7 koolitust 12 õppepäeval (259 muuseumikülastust)

Vee-elustik	15	1 õppepäev	8h ZM ja väliõpe
Putukate määramine ja kolleksiooni valmistamine	19	4 õppepäeva	40 h ZM ja väliõpe
Zooloogiamuuseumi koolitus	26	1 õppepäev	7 h ZM
Kivimid ja elu areng Maal	28	1 õppepäev	8 h GM ja väliõpe
Kivimid ja elu areng Maal	17	3 õppepäeva	24 h GM ja väliõpe
Kivimid ja elu areng Maal	43	1 õppepäev	8 h GM (geograafia osak)
Õppeprogrammide tutvustuspäev	32	1 õppepäev	8 h ZM

**Programmid, koolitused ja huvipäevad KIKi projektide toel osalejatele tasuta.

Koolitusi juhendasid Mare Isakar, Tõnu Pani, Ivo Paalits, Mati Martin, Külli Kalamees, Andrei Miljutin, Aivo Tamm, Margit Reintal.

Programmide loetelu: Geoloogiamuuseum:

Temaatilised ekskursioonid: dinosaurused
 Kivimid ja mineraalid
 Kivistised: elu areng Maal

Zoologiamuuseum:

Zoologiaring 4 rühma 2 korda nädalas ~70 õpilast. Juhendaja Aivo Tamm
 Loomad talvel
 Linnud kevadel
 Vee-elustik
 Putukad
 Eksootilised lemmikloomad
 Närilised

Botaanika- ja mükoloogiamuuseum:

Okaspuud

Muu õppetöö: Geoloogiamuuseum:

- Temaatilised ekskursioonid: kivimid ja mineraalid; Elu areng maal (kivistised).
- KIKi Keskkonnakorralduse Maapõue alamprogrammi projekti nr 51 "TÜ Geoloogiamuuseumi infovahetuse ja programmide arendus" raames koolitati 110 õpetajat (48 tundi kivimeid ja mineraale ning 48 tundi kivistisi) ja 278 õpilast (48 tundi kivimeid ja mineraale ning 48 tundi kivistisi). Valmistati ette 20 lehekülge määrajaid ja juhendeid ning 6 geoloogiamuuseumi töölehte.
- M. Isakar õpetas TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi (LOOM) üliõpilastele ainet "Geoloogiline fotograafia ja meediakasutus" LOOM.03.056 (2 ainepunkti).
- T. Pani õpetas Bioloogia-geograafiateaduskonna üliõpilastele kevadsemestril aineid Gemmoloogia BGGL.01.057 (2 AP), Geoloogilised kollektsioonid BGGL.01.058 (2 AP), Geoloogia alused ja Eesti geoloogia BGGL.03.024 (2 AP), Maateaduste alused I BGGL.03.026 (praktikumid) ja sügissemestril TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi (LOOM) üliõpilastele ainet Maateaduste alused I LOOM.03.063 (praktikumid), Geoloogia metodoloogia ja ajalugu LOOM.03.048 (1 AP).

Zoologiamuuseum:

- A. Miljutin – loeng õpetajatele Zoologiamuuseumis „Imetajate mitmekesisus” (26.11).
- A. Miljutin – viidud läbi õppekursus „Terioloogia” TÜ Zooloogia osakonnas (september-november).
- A. Miljutin – peetud loengud “Eesti pisiimetajad” Maaülikoolis (november-detsember).

- A. Miljutin – tõlgitud vene keelde bioloogia ja geograafia olümpiaadi küsimused
- A. Miljutin – tõlgitud vene keelde bioloogia ja geograafia õppematerjalid Riiklikule Eksamikeskusele.
- A. Miljutin – võetud osa Bioloogia olümpiaadi lõppvooru läbiviimises (mai, Alam-Pedja LKA).
- A. Miljutin – tõlgitud vene keelde Eesti Loodusmuuseumi audiogiidi tekstid.

Botaanika- ja mükoloogiamuuseum:

- 15.-17.02.2008. Osales M. Reintal bioloogiaõpetajate 2. talvapäevadel Tartus. Seminar koostöö arendamisest partneritega (loodusmuuseumid ja tervishoiumuuseum).
- 18.04.2008 TÜ loodusmuuseumi õppeprogrammide tutvustusseminar Tartus (Vanemuise 46). M. Reintal tutvustas koolide õpetajatele okaspuude programmi.
- M. Reintal (koostöös Ü. Reieriga) koostatud kooliõpilastele (sihtrühm 7.klass) TÜ loodusmuuseumi õppeprogramm „Okaspuud“. (Programm kasutati 4 korral: 13.11.2008, 19.11.2008, 20.11.2008, 17.12.2008; programmi viis läbi M.Reintal).
- M. Reintal juhendas TÜ Loodusmuuseumi botaanika-mükoloogiaringi põhikooli õpilastele 5.02.2008 kuni 17.12.2008 (ringi töö üks kord nädalas).

7.2. Üliõpilaste juhendamine:

- Liina Margna, bakalaureusetöö ”Ülevaade mageveekogude ääres kasvavatest samblikest” juhendamine. Juhendaja A. Suija.
- Liisa Lang, doktoritöö “Skeletiapatiit fossiilsete ja retsentsete hulkraksetetoeses” Juhendajad Tõnu Meidla ja **Ivar Puura**.
- Merli Nagel, magistratöö ”Keskkonnategurite mõju Wulfi turbasambla (*Sphagnum wulfianum*) esinemisele ja kasvule”. Juhendaja K.Vellak
- Tartu Ülikool Keskkonnatehnoloogia (2590) Kadi Rammul Magistriõpe 1. aasta 30.09.2008
- Tartu Ülikool Bioloogia (2596) Merili Simmer Magistriõpe 1. aasta 01.09.2008
- Herbaarkogusid ja nende kasutamise võimalusi on tutvustatud nii alg-, kesk- kui ülemastme õppetöös. Alates 2006. aastat toimub 3+2 magistrantidele soontaimede herbaariumi kasutamise võimaluste tutvustamine õppeaine Botaanika erikursus magistrantidele raames (Ülle Reier soontaimedest, K.Vellak sammaldest, E.Kukk vetikatest ja T.Randlane samblikest).
- Suvepraktikumide käigust tutvustati floristikapraktikumides osalejatele Loodusmuuseumi andmebaasi ning üliõpilased sisestasid praktikumide käigus registreeritud liike Loeng U.Kõljalg, sisestamine K.Vellak, Ü.Reier).

8. Teabetöö

8.1. Üritused avalikkusele

Muuseumiöö

Teadlaste öö

Loodusmuuseumi huvipäevad

2008.a. viidi läbi kokku 12 huvipäeva (kokku 914 osalejat, ZM, GM, BOT aed) järgmistel teemadel: okaspuud, loomade tegevusjäljed, eelajaloolise maailma kivistunud loomad, linnud, kalad, seente huvipäevad koos seenenäitusega, raba, geoloogia, dinosaurused. Juhendajad Margit Reintal, Külli Kalamees, Ülle Reier, Harri Valdmann, Mare Isakar, Külli Kübar, Tõnu Pani, Sergei Põlme, Toomas Jüriado, Mall Vaasma, Oive Tinn, Aivo Tamm, Katrin Kolnes, Liisi Rünkla, Piret Kivilo.

M. Isakar esines 14. augustil ettekandega Elu arengust Maal riikliku looduskaitsekeskuse korraldatud kiviapäeval Loona näitusemajas ja Suuriku pangal. Üritusega tähistati Vaika-Vilsandi kaitseala 98. aastapäeva ja rahvusvahelist Maa-aastat. Üritusest ilmus 15.08.08 artikkel ajalehes "Oma Saar".

TÜ Botaanika- ja mükoloogiamuuseumi kogudest palmidega seotud säilikutest näituse koostamine TÜ Botaanikaaiia poolt korraldatud Palmipuudepäeva ürituste raames (16.03.08 M.Reintal, Ü.Reier).

TÜ Lahtiste Uste Päevade raames (20.03.08) õpilastele botaaniliste teaduslike kogude tutvustamine (Ü.Reier).

Ü.Reier esines Tartu Ülikooli Teadusnädala raames 6.-7.nov. 2008 Saaremaal Aste, Kärla, Mustjala ja Muhu põhikoolides ja Saaremaa Ühisgümnaasiumis teemal metsakoosluse puurinde võrde katvuse tähtsus metsakoosluse struktuuri kujunemisele. Samal teemal viidi läbi praktilised õppused (koos Eve Eensaluga) kasutades erinevaid meetodeid võrde katvuse mõõtmiseks.

Õpilaste Ülemaailmse teadus ja haridusprogrammi GLOBE raames õpetas ülevabariigilistes suvelaagris soontaimi määrama Ü.Reier (Viljandimaa, Vanaõue, 11.-13.08.08, 115 osavõtjat).

8.2. Infotrukised

Ilmus K. Põldsaare ja O. Tinni koostatud töövihik Raul Lunia näituse juurde „Dinosaurused ja teised“.

8.3. Konsultatsioonid, päringutele vastamine

Geoloogiamuuseum

Keskmiselt 2-3 korda nädalas vastatakse kas e-postiga või kohapeal muuseumis mitmesugustele geoloogiaalastele küsimustele.

Zoologiamuuseum

Keskmiselt 2-3 korda nädalas vastatakse kas e-meilitsi või kohapeal muuseumis mitmesugustele zooloogilistele küsimustele.

Botaanika- ja mükoloogiamuuseum

A.Kalda abistas Ida-Virumaa LKK töötajaid (K-Viilma) kahe haruldase liigi (*Moehringia lateriflora* ja *Cinna latifolia*) tundmaõppimisel botaanikamuuseumi herbaareksemplaride alusel ja koostas liikide lühikesed iseloomustused.

Ü.Reieri kommentaaride põhjal ilmunud ajalehes Sakala: Aotäht, A. Aias sirgus ootamatu külaline. Huvitava taime seeme leidis endale kodu, Sakala, 26. august 2008, 164, lk. 5.

Johanson, K. Ilusa ohtliku naabriga saab ruumi jagada. Mürgiseid taimi leidub nii aias kui majas. Sakala, 26.nov. 2008, 230, lk. 6.

Ü.Reieri kommentaar haruldase taime palu-karukella fotole. Sakala, 2.mai 2008, 85, lk. 12.

Ü.Reier nõustas üliõpilast Sirgi Saart invasiivsete soontaimede osas botaanikamuuseumi herbaarkogude põhjal ja tema poolt kogutud materjalide interpreteerimisel, mille tulemusel valmis Talveakadeemia konkursitöö "Eesti raudteejaamades levivad võõrtaimeliigid".

Keskmiselt vastati paarile elektroonsele päringule kuus.

8.6. Reklaam ja messid

Teave ja kuulutused huvipäevadest Tartu Postimehes, Õpetajate Lehes, õpetajate listides, TÕ uudistes, Tartu Kultuuriaknas, Tarkade Klubis.

Teavitust erinevates koolide ja keskkonna ja haridusega seotud listides ja Õpetajate Lehes, Loodusmuuseumi kodulehel.

9. Hoiu- ja kogumistöö

9.1. Põhifondi struktuur ja osade arvuline suurus

Loodusmuuseumi põhifond (seisuga 31.12.2008) on **1 037 000 säilikut**.
See koosneb:

Geoloogiamuuseumi põhifond (seisuga 31.12.2008):

- Fossiilid, mineraalid, kivimid, meteoriidid, arhiiv, fotokogu 80 000 säilikut
- Mikropaleontoloogia preparaadid 30 000 säilikut
- Kivimi- ja setteproovid 10 000 säilikut

Kokku 120 000 säilikut

Zoologiamuuseumi põhifond (seisuga 31.12.2008):

- Imetajate nahkade põhikogu – 2123 eks.
- Linnunahkade põhikogu
  - Buturlini linnunahkade kogu – 1775 eks.
  - Eesti linnunahkade kogu – 6500 eks.
- Alamate vertebraatide põhikogu
  - Kahepaiksete ja roomajate põhikogu (sh ekspositsioon) – 520 eks.
  - Kalade põhikogu (sh ekspositsioon) – 1188 eks.
- O.Koch'i ooloogiline kogu – 12914 eks.
- Ooloogiline põhikogu (sh ekspositsioon) – 3000 eks.
- Osteoloogiline põhikogu (sh ekspositsioon) – vähemalt 60000 eks.
- Lindude ekspositsioon – 979 eks.
- Imetajate ekspositsioon – 425 eks.
- Võrdleva anatoomia ekspositsioon – 190 eks.
- Selgrootute (va limused, putukad) ekspositsioon – 254 eks.
- Malakoloogilised kollektsioonid (sh ekspositsioon) – 82752 eks.
- Entomoloogiline põhikogu (sh ekspositsioon) – 90095 eks.
- Endel Mäe entomoloogiline kollektsioon - 20000 eks.
- Kokku prepareeritud materjale – vähemalt 262715 eks.
- H.Remmi jt määratud prepareerimata materjalid vatikihtidel – 200000-300000 eks.

Botaanika- ja mükoloogiamuuseumi põhifond (seisuga 31.12.2008):

Botaanika- ja mükoloogiamuuseumi kogudes on kokku 378246 taimede ja seente herbaareksemplari. Materjal paikneb viies allkogu:

- Algoloogilised kogud sisaldavad ca 1000 makrovetikate herbaarlehte ning samapalju on ka mikrovetikate proove. Vetikate ikonoteek sisladab ca 14 000 kartoteegilehte.
- Lihhenoloogilises herbaariumis on hinnaguliselt 77 000 eksemplari (herbaarümbrikku). Samblike kogu on jagatud kaheks – Eesti samblike herbaarium (ca 42 000 eksemplari) ja üldherbaarium (ca 35 000) eksemplari.
- Sammalde herbaarium sisaldab ca 22 000 eksemplari, neist ajaloolised kogud siasladavad ca 8000 eksemplari.
- Soontaimede herbaariumis on 2008.a. 31.dets. seisuga 68246 herbaarlehte Eesti Herbaariumis ja liike 2379. Võrreldes 2003.a on herbaarlehtede juurdekasv 3498 lehte, liike on juurde tulnud 26. Üldherbaariumi suurus on endiselt hinnanguline (ca 200 000 herbaarlehte ja ca 12000 taksonit).
- Seente kollektsioon sisaldab ca 10 000 eksemplari.

9.2. Põhikogu täiendamine

Geoloogimuuseumi välitööde käigus koguti materjali Eestist (Karinu, Kohtla ja Aluvere karjäärid, Pakri pank ja saared, Vilsandi, Suuriku, Kübassaare ja Ohesaare pangad). Materjali arvelevõtmine kestab.

Botaanika- ja mükoloogiamuuseumi põhifondi juurdekasv 2008 aastal: kokku 4500 herbaareksemplari.

9.3 Põhifondi inventuurid kogude lõikes

- Algoloogiline kogus lisandus vetikate herbaariumisse neli eksemplari ja ikonoteeki täiendati ca 300 joonisega.
- 2008.a. lisandus lihhenoloogilisse kogusse kingitustena 79 eksemplari. Välitöödelt kogutud materjalidena lisandus kogusse ca 400 eksemplari.
- Sammalde herbaarium täienes 308 arevele võetud eksemplariga.
- 2008. aasta juurdekasv Eesti soontaimede herbaariumile (EH) on liidetud 1317 herbaarlehte, taksoneid lisandunud 17, üldherbaariumile (ÜH) liideti 94 lehte.
- 2008.a. lisandus TU kogusse 2298 seeneeksemplari

9.4. Hoiutingimuste parandamine

Geoloogiamuuseumisse soetati lehtmetailist kapp kaartide ja suuremate säilikut hoiustamiseks.

Soontaimede herbaariumisse on ostetud juurde herbaarkappe. Sammalde ja soontaimede herbaarium on saanud välitööde jaoks GPS-id, ning osaliselt on finantseeritud sülearvutite ostmist. Samblaherbaariumisse osteti liigutatav herbaarlaud.

9.5. Töö andmebaasidega

Geoloogiamuuseum:

Geoloogilise andmebaasi kanti 2008. aastal 63 uut kollektsiooni; põhikogusse registreeriti 10731 uut säilikut; fotografeeriti 322 säilikut; registreeriti 15 proovi; sisestati 1753 uut leiukohta; registreeriti 15 uut publikatsiooni ja käsikirja ning 58 uut isikut ja asutust.

Zoologiamuuseum:

Loodusmuuseumi andmebaasis on hetkel ca 10 000 zooloogilise eksemplari andmed ja ülejäänud ca 41 000 kirjet, mis sisestati veebipõhise andmebaasi loomisele eelneval ajal ja paralleelselt selle väjatöötamisega, kui sisestuprotsessi alles testiti säilitatakse dubleeritult (turvatult) excel-failidena. Andmete ülekandmine on tööjärgus.

Botaanika- ja mükoloogiamuuseum:

Vetikate kogus on sisestamiseks koostatud Eestis esinevate makroskoopiliste merevee pruunvetikate, punavetikate, rohevetikate ja magevee mändvetikate nimekirjad ning andmebaasi on sisestatud 730 taksoni esinemisandmed. Andmebaasi on sisestatud ka 41 vetikate kirjanduse allikat ja võrreldud ja sisestatud 200 ikonoteegikaardi andmed perekonnast *Scenedesmus*.

2008.a. lõpuni kanti samblike hebaariumi andmeid andmebaasiprogrammiga BRAHMS. 2008.a. mais kanti osa Eesti samblike andmebaasi (eSamba) kirjetest (40541 kirjet) üle Loodusmuuseumi andmebaasi.

2008. a. sisestati andmebaasi kõik Eesti helviksammalde herbaarandmed (987 eksemplari) ning lehtsammalde sugukonnad *Andreaeaceae*, *Fissidentaceae*, *Polytrichaceae*, *Dicranaceae*, *Tetraphidaceae*. Aasta lõpuks oli sisestatud 3582 kirjet. Andmebaasi on kantud Eesti samblaid puuduvad kirjandusallikad (445 kirjet) ning alustatud on taksonite esinemise sidusmist kirjanduseallikatega, seostatud on liikide esinemised kuue kirjandusliku põhjal (täitja M.Leis).

Soontaimede herbaariumis on 12.12.2008 seisuga veebipõhisesse andmebaasi sisestatud 7435 herbaareksemplari andmed (peamiselt Eesti loodukaitsealused liigid), seega on digiteeritud ca 3% säilikut koguarvust (11% allkogust Eesti taimed). Lisaks on Üldherbaariumi kohta sisekasutuses andmestikke Exceli tabelitena (perekondade tabelid, perekondade liiginimestikud koos herbaarlehtede arvudega jm, mida täiendatakse vastavalt teadustöö prioriteetidele).

9.6. Töö ülikooli ajaloolise väärtusega esemete registriga

Osavõtt ülikooli kultuuripärandi komisjoni tööst (J.Luig ja M. Isakar)

9.7. Laenutused muuseumikogust (püsi- ja ajutised näitused, huviliste päringud, uurijad).

2008. aastal koostati botaanika- ja mükoloogiamuuseumi kollektsoonidele ühtne laenude väljastamise vorm koos eesti ja inglise keelsete laenutingimustega. Kohapeal kogude kasutamise lihtsustamiseks on koostatud kogude kasutamise juhend.

Algoloogilistes kogudes töötas maikuus kaks väliteadlast (14.-23.05).

Lihhenoloogilisest kogust on 2008.a. laenutatud 54 eksemplari. 2008.a. külastas herbaariumi neli uurijat.

Sammalde herbaariumist vormistati laene kolm. Viis Eestist pärit külastajat töötasid sammalde herbaariumis.

Soontaimede herbaariumist laenutati Ida-Viru LKK (K.Viilma) töötajatele tutvustamiseks *Cinna latifolia* ja *Moehringia lateriflora* eksemplariid, mis tagastati õigeaegselt.

Kogudega kohapeal töötasid 15 inimest, neist 2 väljastpoolt Eestit: Joanna Zalewska-Galozs, Poola Jagiellonian University, Institute of Botany, Krakow. Töö herbaarkogudega penikeelte (*Potamogeton*) monograafia koostamiseks (5 päeva), ja Irina Buzunova, Venemaa Herbarium, Komarov Botanical Institute, S.-Petersburg. Töö herbaarkogudega perekonna kibuvits (*Rosa*) monograafia koostamiseks (12 päeva).

10. Personali areng

M. Isakar

- Eesti Rahvusarhiivi koolitustel 8. aprillil "Riskide maandamine elektroonilises dokumendi- ja andmehalduses" (6 akadeemilist tundi); 16. aprillil "Arhivaalide säilitustingimused ja arhiivtarvikute valik" (6 a/h); 30. oktoobril "Audiovisuaalsete arhivaalide digiteerimine" (8 a/h);
- 24.04-25.04 TÜ avatud ülikooli keskuse ja TÜ IT osakonna täiendkoolitusel "MS Access kasutamine" (12 a/h)
- 4. aprillil Eesti Geoloogiakeskuse XVI Aprillikonverentsil "Põlevkivimaa probleemid ja tulevik" Tallinnas
- 17-18. mail toimunud 7. Balti Stratigraafia Konverentsil Tallinnas
- 12. novembril riikliku programmi "Humanitaar- ja loodusteaduslikud kogud" tulemustele pühendatud konverentsil "Teaduskollektsioonid – minevik tuleviku teenistuses" Tallinnas Rahvusraamatukogus.

A. Miljutin

- Andmete kogumine näriliste ökomorfoloogia kohta Pariisi Loodusmuuseumis (17.02–01.03).
- Andmete kogumine näriliste ökomorfoloogia kohta Vene TA Zooloogia Instituudis, St. Peterburg (17–28.03).

Ü.Reier osales TÜ välislektori Jennifer Uhler koolitusel „Academic Writing Resource Lab“ 04.03.- 20.05.2008

K.Vellak töötas Stockholmi Loodusmuuseumis, 17.-21.11. 2008

K.Vellak, M.Leis, K.Pärtel, E.Leppik on osalenud loodusmuuseumi PlutoF õppepäevadel